

Regional tillväxt

19

Förslag till statens budget för 2020

Regional tillväxt

Innehållsförteckning

Tabellförteckning	4
Diagramförteckning	6
1 Förslag till riksdagsbeslut	7
2 Regional tillväxt	9
2.1 Omfattning	9
2.2 Utgiftsutveckling	10
2.3 Skatteutgifter	10
2.4 Mål	11
2.5 Resultatredovisning	15
2.5.1 Resultat	24
2.5.2 Analys och slutsatser	48
2.6 Politikens inriktning	51
2.6.1 Inledning och mål	51
2.6.2 EU:s sammanhållningspolitik	53
2.6.3 Prioriteringar	53
2.6.4 Utvecklad sektorssamordning, flernivåsamverkan och resultatfokus	56
2.7 Budgetförslag	56
2.7.1 1:1 Regionala tillväxtåtgärder	56
2.7.2 1:2 Transportbidrag	58
2.7.3 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020	59

Tabellförteckning

Tabell 1.1	Anslagsbelopp	7
Tabell 1.2	Beställningsbemyndiganden.....	7
Tabell 2.1	Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt	10
Tabell 2.2	Härledning av ramnivån 2020–2022. Utgiftsområde 19 Regional tillväxt	10
Tabell 2.3	Ramnivå 2020 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 19 Regional tillväxt	10
Tabell 2.4	Skatteutgifter	11
Tabell 2.5	Politikområden av särskild betydelse för prioriteringarna inom den regionala tillväxtpolitiken.....	15
Tabell 2.6	Indikatorer för att följa den övergripande utvecklingen i Sveriges funktionella analysregioner	17
Tabell 2.7	Vissa centrala indikatorer för insatser som finansieras inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt.....	24
Tabell 2.8	Regionalt beslutad projektverksamhet 2018 från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder, fördelat på respektive län och prioriteringar	29
Tabell 2.9	Regionalt beslutad projektverksamhet 2018 från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder, fördelat på prioriteringar.....	30
Tabell 2.10	Regionalt beslutad projektverksamhet 2018 från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder, sorterat efter nationella ämnesområden och ämneskategorier.....	30
Tabell 2.11	Beslutat stöd till kommersiell service, exklusive projektmedel, inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt, fördelat på län	34
Tabell 2.12	Investeringsstöd till kommersiell service, exklusive projektmedel, fördelat på län inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.....	35
Tabell 2.13	Totalt stöd till kommersiell service, fördelat på stödtyper och utgiftsområden.....	36
Tabell 2.14	Beviljade selektiva regionala företagsstöd av länsstyrelser, berörda landsting, samverkansorganet i Kalmar län och Gotlands kommun samt Tillväxtverket och uppföljning av vissa indikatorer.....	37
Tabell 2.15	Beviljade selektiva regionala företagsstöd av länsstyrelser, berörda landsting, samverkansorganet i Kalmar län och Gotlands kommun samt Tillväxtverket under 2018, fördelat på län	37
Tabell 2.16	Beviljade selektiva regionala företagsstöd av länsstyrelser, berörda landsting, samverkansorganet i Kalmar län och Gotlands kommun samt Tillväxtverket, fördelat på de största verksamhetsarterna.....	38
Tabell 2.17	Utbetalt regionalt transportbidrag fördelat på län	38
Tabell 2.18	Regionalt transportbidrag fördelat på antal arbetsställen	39
Tabell 2.19	Utbetalt regionalt transportbidrag fördelat på verksamhetsarter.....	39

Tabell 2.20	Jämställdhetsindikatorer för regionala företagsstöd och stöd till kommersiell service 2018.....	40
Tabell 2.21	Fördelning av kvinnor och män i procent av beräknat antal nya arbetstillfällen genom selektiva regionala företagsstöd	40
Tabell 2.22	Beslutade EU-medel fördelat på tematiska mål för de nio regionalfundsprogrammen inom Investering för tillväxt och sysselsättning t.o.m. 2018.....	41
Tabell 2.23	Investerade medel per program för riskkapital t.o.m. 2018.....	43
Tabell 2.24	Största medfinansierarna till de åtta regionala strukturfundsprogrammen och det nationella regionalfundsprogrammet t.o.m. 2018	43
Tabell 2.25	Beslutade EU-medel fördelat på tematiska mål för de nio gränsregionala och transnationella programmen inom Europeiskt territoriellt samarbete t.o.m. 2018.....	44
Tabell 2.26	Den totala omfattningen EU-medel för de åtta regionala strukturfundsprogrammen, Nationella regionalfundsprogrammet och Europeiskt territoriellt samarbete perioden 2014–2020 samt beslutade EU-medel t.o.m. 2018	45
Tabell 2.27	Anslagsutveckling 1:1 Regionala tillväxtåtgärder.....	56
Tabell 2.28	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder.....	57
Tabell 2.29	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:1 Regionala tillväxtåtgärder.....	58
Tabell 2.30	Anslagsutveckling 1:2 Transportbidrag	58
Tabell 2.31	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:2 Transportbidrag.....	58
Tabell 2.32	Anslagsutveckling 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020	59
Tabell 2.33	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020	59
Tabell 2.34	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020	60

Diagramförteckning

Diagram 2.1	Daglönsumma per sysselsatt i privat företagssektor 2007 och 2017 (fasta priser), FA-regioner	19
Diagram 2.2	Förvärvsintensitet för åldersgruppen 20–64 år, 2008 och 2017, FA-regioner	22
Diagram 2.3	Total finansiering av projektverksamhet under 2018 uppdelad på finansiär, avrundade belopp i mnkr och procent	31

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen godkänner målet för den regionala tillväxtpolitiken (avsnitt 2.4).
2. Riksdagen anvisar ramanslagen för budgetåret 2020 under utgiftsområde 19 Regional tillväxt enligt tabell 1.1.
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Tabell 1.1 Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag		
1:1	Regionala tillväxtåtgärder	1 690 637
1:2	Transportbidrag	454 864
1:3	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020	1 527 024
Summa		3 672 525

Tabell 1.2 Beställningsbemyndiganden

Tusental kronor

Anslag		Beställningsbemyndigande	Tidsperiod
1:1	Regionala tillväxtåtgärder	3 375 000	2021–2027
1:3	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020	2 700 000	2021–2023
Summa beställningsbemyndiganden under utgiftsområdet		6 075 000	

2 Regional tillväxt

2.1 Omfattning

Utgiftsområde 19 Regional tillväxt omfattar insatser i form av projektverksamhet, regionala företagsstöd och stöd till kommersiell service samt utbetalningar från Europeiska regionala utvecklingsfonden.

För att uppnå målet för den regionala tillväxtpolitiken är regional hänsyn och tvärsektoriell styrning av resurser inom i princip samtliga utgifts- och politikområden av avgörande betydelse.

Bland aktörer som har ansvar och uppgifter inom den regionala tillväxtpolitiken finns främst Almi Företagspartner AB, Arbetsförmedlingen, Boverket, Delegationen mot segregation, Ekonomistyrningsverket (ESV), Försäkringskassan, Havs- och vattenmyndigheten, Jämställdhetsmyndigheten, Luftfartsverket, länsstyrelserna, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor, Myndigheten för yrkeshögskolan, Naturvårdsverket, Post- och telestyrelsen, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet, Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige, Sametinget, Sjöfartsverket, Skogsstyrelsen,

Statens energimyndighet, Statens jordbruksverk, Statens kulturråd, Statens skolverk, Stiftelsen Svenska Filminstitutet, Sveriges geologiska undersökning, Sveriges export- och investeringsråd, Tillväxtverket, Trafikanalys, Trafikverket, Transportstyrelsen, universitet och högskolor samt Verket för innovationssystem.

Utgångspunkten för statliga myndigheter är att de så långt som möjligt ska erbjuda en likvärdig tillgång till service för alla medborgare och företag.

Riksdagen har beslutat i enlighet med regeringens förslag den 29 mars 2018 i propositionen Ett enhetligt regionalt utvecklingsansvar (prop. 2017/18:206, bet. 2017/18:KU46, rskr. 2017/18:418). Lagen om regionalt utvecklingsansvar i vissa län har ändrats så att lagen omfattar samtliga län. Lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2019. Ändringen innebär att landstingen har det regionala utvecklingsansvaret i alla län utom i Gotlands län där Gotlands kommun har motsvarande ansvar.

I denna budgetproposition benämns berörda landsting, samverkansorgan, Gotlands kommun och Länsstyrelsen i Stockholms län som aktörer med regionalt utvecklingsansvar.

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Miljoner kronor						
	Utfall 2018	Budget 2019 ¹	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
1:1 Regionala tillväxtåtgärder	1 979	1 675	1 678	1 691	1 689	1 641
1:2 Transportbidrag	428	472	472	455	401	401
1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020	1 170	1 421	1 481	1 527	1 593	1 479
Totalt för utgiftsområde 19 Regional tillväxt	3 576	3 568	3 631	3 673	3 683	3 521

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Utgifterna för 2018 inom utgiftsområdet blev ca 265 miljoner kronor lägre än anvisade medel. Det beror bl.a. på att utbetalningstakten inom regionalfondsprogrammen blivit lägre än tidigare beräknat.

Prognosen för 2019 är att utgifterna inom utgiftsområdet blir ca 100 miljoner kronor högre än anvisat.

Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2020–2022. Utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Miljoner kronor			
	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	3 497	3 497	3 497
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	182	193	30
Varav BP20	192	-124	-287
Överföring till/från andra utgiftsområden	-6	-7	-5
Varav BP20	-6	-7	
Övrigt			
Ny ramnivå	3 673	3 683	3 521

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Tabell 2.3 Ramnivå 2020 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Miljoner kronor	
	2020
Transfereringar ¹	3 355
Verksamhetsutgifter ²	206
Investeringar ³	111
Summa ramnivå	3 672

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2018 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

2.3 Skatteutgifter

Samhällets stöd till företag och hushåll inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt redovisas normalt i huvudsak på budgetens utgiftssida. Vid sidan av dessa stöd finns det även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en enhetlig beskattning, s.k. skatteutgifter. En skatteutgift uppstår om skatteuttaget för en viss grupp eller en viss kategori av skattebetalare är lägre än vad som är förenligt med normen inom ett visst skatteslag. Förutom skatteutgifter redovisas i förekommande fall även skatte-sanktioner, där skatteuttaget är högre än den angivna normen inom skatteslaget. Många av skatteutgifterna har införts, mer eller mindre uttalat, som medel inom specifika områden som t.ex. konjunktur-, bostads-, miljö- eller arbetsmarknadspolitik. Dessa skatteutgifter påverkar budgetens saldo och kan därför jämföras med stöd på budgetens utgiftssida. En utförlig beskrivning av redovisningen av skatteutgifterna har redovisats i regeringens skrivelse Redovisning

av skatteutgifter 2019 (skr. 2018/19:98). I det följande redovisas de skatteutgifter som hänförs till utgiftsområde 19 Regional tillväxt.

Tabell 2.4 Skatteutgifter

Miljoner kronor

	Prognos 2019	Prognos 2020
Regional nedsättning av egenavgifter	50	50
Regional nedsättning av arbetsgivaravgifter	460	470
Nedsatt energiskatt på elförbrukning i vissa kommuner	650	650
Bidrag till regionala utvecklingsbidrag	0	0
Summa	1 160	1 170

Regional nedsättning av egenavgifter

Enligt lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980) ska enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag med fast driftställe i stödområde A vid beräkning av egenavgifterna göra ett avdrag från egenavgifterna med 10 procent av avgiftsunderlaget upp till 180 000 kronor, dvs. högst 18 000 kronor per år. Fiskeri-, vattenbruks-, jordbruks- och transportverksamhet är undantagna från nedsättning. Skatteutgiften avser egenavgifter.

Regional nedsättning av arbetsgivaravgifter

Enligt lagen om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980) får arbetsgivare med fast driftställe i stödområde A göra ett avdrag från arbetsgivaravgifterna med 10 procent av avgiftsunderlaget, dock högst med 7 100 kronor per kalendermånad. Nedsättningen gäller inte för kommuner, landsting, statliga myndigheter, statliga affärsdrivande verk eller registrerade trossamfund. Vidare är fiskeri-, vattenbruks-, jordbruks- och transportverksamhet undantagna från nedsättningen. Skatteutgiften avser arbetsgivaravgifter.

Nedsatt energiskatt på el i vissa kommuner

Enligt 11 kap. 9 § första stycket 8 i lagen (1994:1776) om skatt på energi (LSE) kan en

lägre energiskattenivå fås för el som används av hushåll och tjänstesektorn i vissa kommuner. Nedsättningen gäller inte för el som används som landström eller i datorhallar. Nedsättningen gäller el som används i samtliga kommuner i Västerbottens, Norrbottens och Jämtlands län, Sollefteå, Ånge och Örnsköldsvik i Väster-norrlands län, Ljusdal i Gävleborgs län, Torsby i Värmlands län samt Malung-Sälen, Mora, Orsa och Älvdalen i Dalarnas län. Nedsättningen och därmed även skatteutgiften uppgår till 9,6 öre/kWh. Normen utgörs av den energiskattesats på el som följer av 11 kap. 3 § LSE.

Bidrag till regionala utvecklingsbolag

Avdrag får göras för bidrag som lämnas utan villkor till vissa regionala utvecklingsbolag enligt 16 kap. 12 § inkomstskattelagen (1999:1229). Skatteutgiften avser skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

2.4 Mål

Målet för den regionala tillväxtpolitiken är utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft (prop. 2007/08:1 utg.omr. 19, bet. 2007/08:NU2, rskr. 2007/08:99).

Regeringens förslag: Målet för den regionala tillväxtpolitiken ska vara följande: Utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet.

Skälen för regeringens förslag: Agenda 2030-delegationen lämnade i mars 2019 sitt slutbetänkande Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet (SOU 2019:13) till Regeringskansliet (Miljödepartementet). Delegationen föreslår att målet för den regionala tillväxtpolitiken får en komplettering om hållbar utveckling. Ett tillägg till målet kan enligt delegationen innebära att en sammanhållen styrkedja av politiska mål från EU-nivå till regional nivå kan åstadkommas, vilket innebär att befintliga EU-medel och statliga tillväxtmedel

kan styras till projekt som i högre grad kan bidra till hållbar utveckling.

Regeringen föreslår i linje med delegationens förslag att målet för den regionala tillväxtpolitiken ska justeras och vara utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet. Med en hållbar utveckling avses en social, ekonomisk och miljömässig hållbar utveckling.

Justeringen av målet ligger i linje med förordningen (2017:583) om regionalt tillväxtarbete. Genom den föreslagna justeringen av målet uppnås en större samstämmighet mellan målet för den regionala tillväxtpolitiken och målen i de regionala utvecklingsstrategierna, vilka i många fall har kopplingar till Agenda 2030-målen.

Genom den föreslagna justeringen av målet för den regionala tillväxtpolitiken uppnås dessutom en större samstämmighet med målen för landsbygdspolitiken vilka har en tydlig utgångspunkt i Agenda 2030-målen.

Nedan redovisas en beskrivning av målet för den regionala tillväxtpolitiken. Syftet är bl.a. att ytterligare tydliggöra sambanden mellan mål, insatser, resultat och budgetförslag. I näringsutskottets betänkande Utgiftsområde 19 Regional tillväxt (bet. 2017/18:NU2) framgår att bl.a. delmål skulle kunna underlätta arbetet med resultatredovisningen. I näringsutskottets betänkande Utgiftsområde 19 Regional tillväxt (bet. 2018/19:NU2) framgår vidare att bl.a. en uppföljning av väl valda indikatorer, som tydligt relaterar till målet, också kan bidra till möjligheterna att följa resultatens utveckling i förhållande till målet.

Den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 och EU:s regionalfondsprogram 2014–2020 utgör i dag viktiga styrdokument som är kopplade till målet för politiken. Frågan om delmål kräver enligt regeringen betydande underlag. Under avsnittet Indikatorer för att följa den övergripande utvecklingen i Sveriges funktionella analysregioner framgår att indikatorerna även har en koppling till målet för politiken. Med funktionella analysregioner (FA-regioner) avses regioner som består av en eller flera kommuner baserat på prognoser om arbetspendling över kommungräns.

En utgångspunkt för den regionala tillväxtpolitiken är att förutsättningarna för att skapa utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft varierar över landet. Den regionala tillväxtpolitiken ska möta

och ta tillvara dessa skillnader. Demografisk utveckling, globalisering, klimat, miljö och energi samt social sammanhållning är viktiga samhällsutmaningar som är en utgångspunkt för politiken.

Utvecklingskraft handlar om att skapa en social, ekonomisk och miljömässig hållbar utveckling. Dessa tre dimensioner av hållbar utveckling är lika betydelsefulla och ömsesidigt beroende av varandra. Den regionala tillväxtpolitiken ska främja jämställdhet, integration och mångfald. Politiken ska även främja en bättre miljö, minska klimatpåverkan och främja energiomställning. Dessutom ska politiken främja en hållbar strukturomvandling och utveckling av näringslivet.

Med stärkt lokal och regional konkurrenskraft avses att skapa förutsättningar för näringslivet att stärka både sin produktivitet och sina möjligheter att utveckla nya och hållbara verksamheter, affärsmodeller och marknader. Den regionala tillväxtpolitiken ska dels främja utvecklingen av hållbara och effektiva lokala och regionala institutioner och innovationsmiljöer, dels mer direkt främja en ökad konkurrenskraft i företagen, exempelvis genom kapitalförsörjning.

Regeringen har ett särskilt mål för jämställd regional tillväxt och det är att kvinnor och män ska ha samma förutsättningar att nå inflytande i det regionala tillväxtarbetet och få tillgång till tillväxtresurser.

Prioriteringar för att nå målet

Prioriteringar för att nå målet för den regionala tillväxtpolitiken är

- innovation och företagande
- attraktiva miljöer och tillgänglighet
- kompetensförsörjning
- internationellt samarbete.

Inom prioriteringarna finns följande fokusområden: innovation, företagande och entreprenörskap, miljödriven näringslivsutveckling och energifrågor, tillgänglighet genom transportsystemet, fysisk planering och boende, tillgänglighet genom informationsteknik, kommersiell och offentlig service, kultur och fritid, internationellt samarbete samt närområdet – både handel och stärkt samarbete.

Prioriteringarna är sektorsövergripande och berör därmed många olika politikområden. Detta innebär att sektorssamordning och flernivåsamverkan är centralt. Sektorssamordning kräver såväl tvärsektoriell styrning som samverkan mellan aktörer inom olika sektorer. Flernivåsamverkan omfattar samverkan mellan aktörer på olika nivåer men även styrning av resurser och statliga myndigheter. För att nå målet med politiken är det även viktigt med ett kunskapsbaserat och resultatriktat genomförande.

Insatser inom ramen för prioriteringarna finansieras med stöd av dels resurser inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt, dels resurser inom i princip samtliga utgifts- och politikområden.

Den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 är vägledande för inriktning och genomförande av det regionala tillväxtarbetet samt för statliga myndigheters medverkan i arbetet. Den är även styrande för anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder*.

Den regionala tillväxtpolitiken är nära integrerad med genomförandet av EU:s sammanhållningspolitik. Sammanhållningspolitiken är EU:s politik för regional tillväxt och sysselsättning. Dess mål är att bidra till ekonomisk, social och territoriell sammanhållning inom EU. Europa 2020-strategin, som är EU:s gemensamma strategi för tillväxt och sysselsättning, är vägledande för sammanhållningspolitiken under programperioden 2014–2020.

I likhet med den regionala tillväxtpolitiken ska även sammanhållningspolitiken bidra till en social, ekonomisk och miljömässig hållbar utveckling. Det ska ske genom nedanstående tre prioriteringar som också är tänkta att förstärka varandra:

- Smart tillväxt: utveckla en ekonomi baserad på kunskap och innovation.
- Hållbar tillväxt: främja en resurseffektivare, grönare och konkurrenskraftigare ekonomi.
- Tillväxt för alla: stimulera en ekonomi med hög sysselsättning och med social och territoriell sammanhållning.

Sammanhållningspolitiken genomförs genom Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden, se även utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Anslag och insatser inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt samt stöd på budgetens inkomstsida

Målet för den regionala tillväxtpolitiken uppnås bl.a. genom insatser som finansieras inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt samt genom skatteutgifter.

Anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* finansierar insatser på främst regional nivå inom ramen för länens regionala utvecklingsstrategier. Grunden för fördelningen av medlen mellan länen bygger på att alla delar av landet kan och ska bidra till utvecklingskraft och stärkt lokal och regional konkurrenskraft. Olika delar av landet står dock inför olika stora utmaningar och behoven av statliga medel för strategiska utvecklingsinsatser skiljer sig därmed åt. De regionala aktörerna har därefter ansvaret för att prioritera användningen av de tilldelade resurserna utifrån länets förutsättningar och regeringens prioriteringar. Även vissa insatser på nationell och internationell nivå finansieras av anslaget. Anslaget finansierar i huvudsak projekt, regionala företagsstöd och stöd till kommersiell service.

Under perioden 2013–2018 genomfördes bl.a. en översyn av principerna för fördelningen av anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* mellan länen. Översynen har resulterat i att de strukturella och dynamiska utmaningar som länen står inför har tydliggjorts och kan vara utgångspunkt vid fördelningen av medlen. Utmaningarna värderas utifrån indikatorer som mäter gleshet och avstånd, demografi, kompetens, arbetsmarknad, entreprenörskap och företagande, arbetsproduktivitet samt regional dynamik. Vid fördelning av medel bör även hänsyn tas till behovet av medfinansiering av EU:s strukturfonder och stödområdestillhörighet för regionala företagsstöd.

Anslaget 1:2 *Transportbidrag* ska kompensera företag i de fyra nordligaste länen för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd samt stimulera till höjd förädlingsgrad i områdets näringsliv.

Återflödet av medel från EU avseende målet Investering för tillväxt och sysselsättning redovisas på anslaget 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020*. Anslaget finansierar främst insatser på regional nivå inom ramen för regionalfondsprogram som bl.a. baseras på regionala utvecklingsstrategier. Även

vissa insatser på nationell och internationell nivå finansieras av anslaget. Anslaget finansierar i huvudsak projekt och regionala företagsstöd.

Stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden finansierar även gränsöverskridande samarbetsprogram inom målet för Europeiskt territoriellt samarbete. Under programperioden 2014–2020 ligger samtliga program inom Europeiskt territoriellt samarbete utanför statsbudgeten. De gränsöverskridande samarbetsprogrammen är betydelsefulla för att nå målet för politiken eftersom internationellt samarbete är centralt för att kunna möta samhällsutmaningarna.

Insatser som finansieras av anslagen 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* och 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020* fungerar som hävstång så att strategiska insatser kan komma till stånd på lokal, regional, nationell och internationell nivå. Medlen ska användas i samverkan med statliga myndigheters och andra offentliga och privata aktörers resurser samt det civila samhällets resurser.

Prioritering av enskilda insatser finansierade av anslagen 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* och 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020* görs huvudsakligen på regional nivå utifrån regionala utvecklingsstrategier och i enlighet med regionalfondsprogrammen. Prioriteringar inom regionalfondsprogrammen sker i enlighet med lagen (2007:459) om strukturfondspartnerskap.

Insatser inom den regionala tillväxtpolitiken finansieras många gånger av både anslagen 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* och 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014–2020*. Anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* kan även medfinansiera insatser inom målet för Europeiskt territoriellt samarbete.

Insatser inom den regionala tillväxtpolitiken medfinansieras även av statliga myndigheter och andra aktörer på lokal, regional, nationell och internationell nivå. Eftersom resultatredovisningen i budgetpropositionen även omfattar denna medfinansiering är den totala redovisningen av medel större än det som finansieras inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt.

Då förutsättningarna för att skapa utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft varierar över landet finns även skatteutgifter för att främja utvecklingen i vissa delar av landet.

Insatser inom andra utgifts- och politikområden

För att uppnå målet för den regionala tillväxtpolitiken är regionala hänsyn och tvärssektoriell styrning av resurser inom i princip samtliga utgifts- och politikområden av avgörande betydelse. Detta är en följd av att den regionala tillväxtpolitiken omfattar betydligt fler åtgärder än de som finansieras inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt. Se tabell 2.5 för politikområden av särskild betydelse för prioriteringarna inom den regionala tillväxtpolitiken. En redovisning av resultat av insatser inom dessa politikområden och dess regionala effekter görs inte inom ramen för utgiftsområde 19 Regional tillväxt.

Andra mål som den regionala tillväxtpolitiken ska bidra till att nå

Under 2017 antog riksdagen ett långsiktigt klimatmål och nya etappmål för minskad klimatpåverkan som den regionala tillväxtpolitiken ska bidra till att nå (prop. 2016/17:146, bet. 2016/17:MJU24, rskr. 2016/17:320). Den regionala tillväxtpolitiken ska även bidra till att nå övriga relevanta miljömål. Den regionala tillväxtpolitiken ska dessutom bidra till genomförandet av Agenda 2030 och ett stort antal av de globala målen för hållbar utveckling.

Den regionala tillväxtpolitiken ska bidra till att uppnå landsbygdspolitikens mål eftersom den regionala tillväxtpolitiken bedrivs i såväl städer och stadsregioner, tätorter och tätortsregioner av olika storlek som olika typer av landsbygdsregioner.

Tabell 2.5 Politikområden av särskild betydelse för prioriteringarna inom den regionala tillväxtpolitiken

Prioriteringar	Resurser av betydelse för prioriteringarna finns framför allt inom
Innovation och företagande	Regional tillväxtpolitik, politiken för informationssamhället, näringspolitik, forskningspolitik, politik för de areella näringarna, landsbygd och livsmedel, kulturpolitik, energipolitik, miljöpolitik, politik för regional samhällsorganisation, integrationspolitik, utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande samt jämställdhetspolitik.
Attraktiva miljöer och tillgänglighet	Regional tillväxtpolitik, transportpolitik, politiken för informationssamhället, politik för regional samhällsorganisation, politik för de areella näringarna, landsbygd och livsmedel, bostadspolitik, hållbart samhällsbyggande, miljöpolitik, energipolitik, kulturpolitik och jämställdhetspolitik. Det kommunalekonomiska utjämningssystemet för kommuner och landsting är viktigt för att en likvärdig offentlig service ska kunna erbjudas i landets olika delar.
Kompetensförsörjning	Regional tillväxtpolitik, näringspolitik, utbildningspolitik, forskningspolitik, förvaltningspolitik, politik för de areella näringarna, landsbygd och livsmedel, arbetsmarknadspolitik, transportpolitik, integrationspolitik och jämställdhetspolitik.
Internationellt samarbete	Regional tillväxtpolitik, transportpolitik, politiken för informationssamhället, politik för de areella näringarna, landsbygd och livsmedel, hållbart samhällsbyggande, miljöpolitik, energipolitik, kulturpolitik, jämställdhetspolitik, integrationspolitik, utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande, utbildningspolitik, forskningspolitik och arbetsmarknadspolitik.

2.5 Resultatredovisning

I näringsutskottets betänkande Utgiftsområde 19 Regional tillväxt (bet. 2018/19:NU2) framgår bl.a. att utskottet välkomnar resultatredovisningens nya struktur som på flera sätt har bidragit till ökad läsbarhet och tydliggjort vilka insatser som finansieras genom vilka anslag inom utgiftsområdet och hur dessa hänger ihop. Regeringen avser att fortsatt utveckla resultatredovisningen i dialog med riksdagen.

Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

En rad olika faktorer påverkar den regionala utvecklingen, bl.a. skiljer sig regionerna åt avseende tätorts-, befolknings-, utbildnings- och näringsstruktur, naturresurser, infrastruktur och geografisk struktur. Det gör att exempelvis internationella och nationella konjunkturförändringar påverkar regioner på olika sätt. Även klimatförändringarna påverkar regioner på olika sätt.

Den regionala tillväxtpolitikens effekter är ofta svåra att mäta och särskilja från övergripande konjunktur- och strukturförändringar som kan ge olika effekt i olika regioner.

För att följa upp politiken finns det dels indikatorer för att följa den övergripande utvecklingen i Sveriges FA-regioner, dels indikatorer för insatser som finansieras inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt och dess medfinansiering.

Indikatorer för att följa den övergripande utvecklingen i Sveriges funktionella analysregioner

Utvecklingen i Sveriges FA-regioner påverkas av insatser som finansieras inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt, men också av insatser som görs inom de politikområden som anges i tabell 2.5.

Eftersom den regionala tillväxtpolitikens prioriteringar innefattar insatser inom ett stort antal politikområden har även indikatorerna en stor bredd. Indikatorerna syftar till att följa den övergripande utvecklingen i Sveriges FA-regioner. Indikatorerna har även en koppling till målet för politiken.

Indikatorerna för utvecklingen i Sveriges FA-regioner är uppdelade i kortsiktiga respektive långsiktiga indikatorer. I tabell 2.6 redovisas indikatorerna.

De kortsiktiga indikatorerna ger en viss bild av kortsiktiga regionalekonomiska förändringar och avspeglas genom indikatorerna modellbaserad lönesumma och antal arbetssökande. De kortsiktiga indikatorerna kan följas upp med kortare intervall än de långsiktiga indikatorerna. De kortsiktiga indikatorerna fångar inte alla prioriteringar utan fungerar som ett komplement till de långsiktiga indikatorerna.

De långsiktiga indikatorerna syftar till att belysa långsiktiga strukturella och dynamiska förändringar med relevans för prioriteringarna innovation och företagande, attraktiva miljöer och tillgänglighet, kompetensförsörjning och internationellt samarbete. De långsiktiga indikatorerna är uppdelade i tre huvudindikatorer och ett antal delindikatorer som ger en bredare bild av

prioriteringarna. Enligt näringsutskottets iakttagelse i betänkande Utgiftsområde 19 Regional tillväxt (bet. 2017/18:NU2) redovisas härmed nya indikatorer för prioriteringen internationellt samarbete. För denna prioritering anges ingen huvudindikator, men delindikatorer med koppling till övriga prioriteringar. Detta görs eftersom internationellt samarbete anses vara en förutsättning för att genomföra övriga prioriteringar.

Huvudindikatorerna är valda utifrån att de på ett övergripande sätt visar den regionala utvecklingen kopplat till respektive prioritering.

Prioriteringen innovation och företagande avspeglas genom huvudindikatorn daglönesumma per sysselsatt i privat företagssektor (arbetsproduktivitet). Prioriteringen attraktivitet och tillgänglighet belyses på ett övergripande plan genom huvudindikatorn inflyttningsnetto per 1 000 invånare, medan kompetensförsörjning beskrivs genom huvudindikatorn förvärvsintensitet 20–64 år.

Eftersom det oftast sker mindre förändringar mellan åren har regeringen valt att i budgetpropositionen redovisa utvecklingen i Sveriges FA-regioner vartannat år.

För en mer utförlig beskrivning och analys av utvecklingen i Sveriges FA-regioner, se Tillväxtverkets rapport Tillstånd och trender för regional tillväxt 2018 som lämnades till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i september 2018.

För en mer utförlig beskrivning och analys av utvecklingen av kommersiell och offentlig service i gles- och landsbygder i olika delar av Sverige, se Tillväxtverkets rapport Tillgänglighet till kommersiell och offentlig service 2018 som lämnades till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i mars 2018.

I avsnittet nedan används olika besläktade begrepp som betecknar övergripande territoriella förutsättningar som exempelvis FA-regioner med större städer, storstads-FA-regioner eller avlägset belägna FA-regioner. Dessa kan relateras till en klassificering med syfte att underlätta relevanta jämförelser mellan olika FA-regioner. En närmare beskrivning finns på Tillväxtverkets webbplats.

Tabell 2.6 Indikatorer för att följa den övergripande utvecklingen i Sveriges funktionella analysregioner

Regionalekonomiska förändringar		Kortsiktiga indikatorer
Regional ekonomi		– Modellbaserad lönesumma ¹
Arbetsmarknad		– Antal arbetssökande uppdelat på kvinnor och män (inkl. personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder)
Prioriteringar	Långsiktiga huvudindikatorer	Långsiktiga delindikatorer
Innovation och företagande	Daglönsumma per sysselsatt i privat företagssektor (arbetsproduktivitet) ²	– Jobbtytare per sysselsatt inom privat företagssektor och inom FA-region (uppdelat på kvinnor och män) – Andel operativa företagsledare per sysselsatt 20–64 år (uppdelat på kvinnor och män) – Näringslivets växthusgasintensitet mätt som CO ₂ e-utsläpp ³ per inkomst (bruttoregionalprodukt) ⁴
Attraktiva miljöer och tillgänglighet	Inflyttningsnetto per 1 000 invånare (inrikes flyttströmmar och boendepreferenser, uppdelat på kvinnor och män)	– Andel hushåll med tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s ⁵ – Genomsnittligt arbetspendlingsavstånd uttryckt som raka sträckan (dvs. fågelvägen) mellan bostadsställe och arbetsställe i kilometer (uppdelat på kvinnor och män) – Tillgänglighet till dagligvaruhandel och skolor ⁶ – Tillgänglighet till drivmedelsstationer ⁷
Kompetensförsörjning	Förvärvsintensitet 20–64 år (andel sysselsatta av befolkningen, uppdelat på kvinnor och män)	– Demografisk generationsväxling som kvot mellan antalet 20–29-åringar och 55–64-åringar (uppdelat på kvinnor och män) – Genomsnittligt antal utbildningsår i befolkningen 20–64 år (uppdelat på kvinnor och män) – Matchning som kvot av vakanstallet och arbetslöshetstallet ⁸
Internationellt samarbete ⁹	-	– Andel sysselsatta i multinationella företag per sysselsatta inom företagssektor totalt – Andel jobb utförda av personer bosatta i utlandet av samtliga jobb – Antal gästnätter av utländska besökare

- = inte aktuellt.

¹ Indikatorn är inte könsuppdelad eftersom det inte finns statistik uppdelad på kvinnor och män.

² Indikatorn är inte könsuppdelad eftersom den kan leda till feltolkningar i detta sammanhang.

³ Med CO₂e-utsläpp avses CO₂-ekvivalenter. Det är ett mått på utsläpp av växthusgaser som tar hänsyn till att olika sådana gaser har olika förmåga att bidra till växthuseffekten och global uppvärmning. När man uttrycker utsläppen av en viss växthusgas i koldioxidekvivalenter anger man hur mycket koldioxid som skulle behöva släppas ut för att ge samma verkan på klimatet.

⁴ och ⁵ Indikatorerna är inte könsuppdelade eftersom det inte finns statistik uppdelad på kvinnor och män.

⁵ Här ingår även it-infrastruktur i absolut närhet som medger 100 Mbit/s enligt Post- och telestyrelsens bredbandskartläggning.

⁶ och ⁷ Indikatorerna är inte könsuppdelade eftersom det inte är relevant. Orsaken är att det inte finns några stora skillnader i kvinnors och mäns bosättningsmönster samt att kvinnor och män bedöms ha samma behov av den service som tillgängligheten mäts till. Om statistiken skulle delas upp på kvinnor och män skulle den snarare visa skillnad i bosättning än tillgänglighet till service.

⁸ Indikatorn är inte könsuppdelad eftersom det inte finns statistik uppdelad på kvinnor och män.

⁹ Det finns ingen långsiktig huvudindikator eftersom internationellt samarbete anses vara en förutsättning för att genomföra övriga prioriteringar.

Källa: Tillväxtverket.

Kortsiktiga indikatorer

Under 2018 har den modellbaserade lönesumman ökat med 4,5 procent och antalet arbetslösa minskat med 5,9 procent. Nästan samtliga 60 FA-regioner visar en förbättring för båda indikatorerna. Enbart FA-regionerna Arjeplog och Älmhult visar på en måttlig ökning av antalet arbetssökande och i FA-regionerna Överkalix, Sollefteå Haparanda och Arjeplog minskade lönesumman något. I de övriga FA-regionerna

har förändringen ofta varit mycket positiv, inte minst i ett antal mindre inlands-FA-regioner såsom Arvidsjaur, Jokkmokk, Vilhelmina, Kiruna eller Torsby. Dock medför storleken på dessa FA-regioner att antalsmässigt små förändringar ger stora utslag i procentsiffror.

I FA-regionerna Stockholm, Göteborg och Malmö-Lund har lönesumman ökat mer än genomsnittet för riket. Trots en kraftig ekonomisk tillväxt 2018 minskade antalet arbetssökande inte i samma takt. I FA-regionen

Göteborg minskade antalet arbetssökande med enbart 0,5 procent.

För FA-regioner med större städer har den kortsiktiga utvecklingen sett olika ut. FA-regionerna Umeå, Örebro och Växjö visar på en relativt måttlig förbättring både vad gäller lönesumman och antalet arbetssökande. I många andra befolkningsmässigt större FA-regioner har förbättringen varit större, åtminstone vad gäller antalet arbetssökande. I FA-regionerna Karlstad, Östersund, Gävle och Nyköping minskade antalet arbetslösa med över 10 procent. Detta trots en lönesummatillväxt under riksgenomsnitt.

Sammanlagt pekar de kortsiktiga indikatorerna på en positiv utveckling i princip samtliga FA-regioner.

Långsiktiga huvud- och delindikatorer

Innovation och företagande

Huvudindikatorn daglönesumma per sysselsatt i privat företagssektor avspeglar översiktligt näringslivets samlade arbetsproduktivitet och konkurrenskraft. Se diagram 2.1.

FA-regionerna Stockholm, Göteborg och Malmö-Lund uppvisar hög arbetsproduktivitet. Detta är FA-regioner som kan dra nytta av sin storlek och täthet, dvs. de har ett stort antal företag och människor inom sitt funktionella område. Även mindre FA-regioner med ett specifikt näringsliv såsom Älmhult, Gällivare och Kiruna har en hög daglönesumma per sysselsatt. Flera industridominerade FA-regioner har hög arbetsproduktivitet, vilket talar för en god konkurrenskraft gentemot omvärlden. Mindre och avlägset belägna FA-regioner har ofta svårare att nå upp till sådana nivåer. Det kan dock konstateras att mindre FA-regioner hade en ansevärd positiv utveckling under perioden 2007–2017 som lett till en viss regional konvergens.

Jobbyten mellan företag förväntas främja kunskapspridningen i regionen. FA-regioner såsom Stockholm, Göteborg och Malmö-Lund hade i genomsnitt över 12 procent jobbyten per år under 2017, vilket understryker fördelen med täthet och storlek i detta sammanhang. Det finns dock även mindre regioner som har en stor andel personer som byter jobb. Bland dessa utmärker sig regioner med många företag inom besöksnäringen, bl.a. FA-regionerna Malung-Sälen 13 procent, Härjedalen 12 procent och Gotland 11 procent jobbytare. Generellt gäller att mindre

FA-regioner inte har samma jobbdynamik som större FA-regioner. Andelen jobbytande kvinnor är lägre än för män i samtliga FA-regioner, men skillnaden är lägre i storstads-FA-regionerna och blir trendmässigt större ju mindre FA-regionerna är. Könsskillnader när det gäller jobbyten mellan företag har dock minskat i flertalet FA-regioner under perioden 2007–2017.

För att följa upp den regionala företags- och entreprenörskapsstrukturen används indikatorn operativa företagsledare per sysselsatt 20–64 år. För riket har andelen operativa företagsledare under perioden 2007–2017 minskat med 0,4 procentenheter till en andel på 9 procent. En person kan vara operativ företagsledare i flera företag. Mindre FA-regioner och storstadsregioner tenderar att ha en större andel operativa företagsledare än i övriga FA-regioner. I regioner som har en stor andel utvinnings- eller tillverkningsindustri, som exempelvis FA-regionerna Karlskoga och Skellefteå, ligger andelen under 7 procent.

Andelen kvinnor som leder ett företag har ökat med 3 procentenheter under perioden 2007–2017 till en andel på 28,5 procent. En positiv förändring kan ses i 53 av 60 FA-regioner. I FA-regionerna Vilhelmina, Nyköping, Gotland, Karlskoga, Överkalix, Örnsköldsvik och Stockholm var denna utveckling särskilt kraftig.

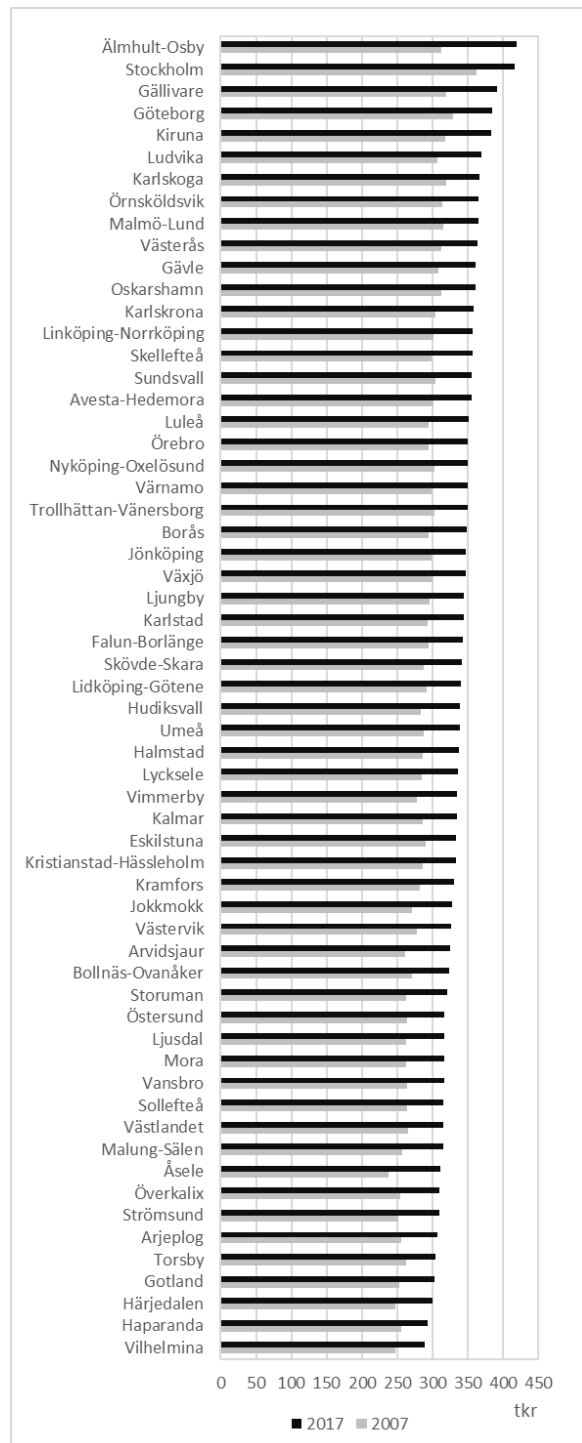
Indikatorn för miljödriven näringslivsutveckling och energifrågor är näringslivets växthusgasintensitet mätt som CO₂e-utsläpp per inkomst (bruttoregionalprodukt). Den beräknas genom koldioxidekvivalenter från bestämda utsläppssektorer från näringslivet som motsvarar cirka en tredjedel av samtliga utsläpp då de är omräknade.

Både utsläppen av växthusgaser totalt och relativt bruttoregionalprodukten har minskat för riket och i samtliga FA-regioner förutom i Skellefteå och Kiruna där utsläppen totalt ökade mellan 2005 till 2016. För riket har förändring gått från 24 till 12 ton per miljon kronor. För FA-regioner med tunga basnäringar såsom FA-regionerna Gotland, Nyköping, Luleå och Kiruna kan relativt höga utsläppsintensiteter på över 40 ton per miljon kronor fastställas. Betydligt lägre är utsläppen i FA-regionerna Stockholm (4 ton per miljon kronor), Göteborg (10 ton per miljon kronor) och Malmö (11 ton per miljon kronor). Bortsett från specifika förhållanden och strukturer i det regionala näringslivet framkommer en tendens av högre utsläpp relativt inkomst ju mindre och mer avlägset beläget en

FA-region är. Längre avstånd, ett större beroende av biltransporter och mindre höga inkomster i den FA-regionala ekonomin kan vara förklaringar.

För prioritering innovation och företag redovisas minskande regionala skillnader för arbetsproduktivitet och en minskad ojämlikhet mellan könen vad gäller att leda ett företag. Det är emellertid oklart om den regionala konvergensen i arbetsproduktiviteten orsakats av ökad konkurrenskraft i mindre FA-regioner eller försvagad konkurrenskraft i stora FA-regioner.

Diagram 2.1 Daglönesumma per sysselsatt i privat företagssektor 2007 och 2017 (fasta priser), FA-regioner

Källa: Tillväxtverket.

Attraktiva miljöer och tillgänglighet

Regional attraktivitet är summan av flera, ofta svårångade faktorer. På ett övergripande plan ger människors flyttströmmar och boendepreferenser bra indikationer på en regions attraktivitet som boendeort och arbetsmarknad. Attraktiviteten följs upp med huvudindikatorn inflyttningsnetto per 1 000 invånare. Tolkningen av

indikatorn är att FA-regioner som lockar till sig människor och därmed har ett positivt flyttnetto är mer attraktiva att bo och arbeta i än regioner med ett negativt flyttnetto.

Under perioden 2008–2018 uppvisade 22 av 60 FA-regioner ett förbättrat genomsnittligt flyttnetto. Att 22 FA-regioner har ett förbättrat genomsnittligt flyttnetto betyder inte nödvändigtvis att de har ett positivt flyttnetto. Det kan även innebära att det negativa flyttnettot har blivit mindre. Av de 22 FA-regionerna som haft en positiv förändring under perioden hade enbart 11 ett positivt flyttnetto 2008 till 2018. Sammanlagt har 15 FA-regioner ett positivt inrikes flyttnetto. I denna grupp finns storstads-FA-regioner och större FA-regioner som t.ex. Nyköping, Västerås, Falun-Borlänge eller Umeå. Jämfört med tio år tidigare har dock underskottet av inrikes flyttningar försämrats i många mindre FA-regioner. Den ökade invandringen av personer med skyddsskäl under andra hälften av 2010-talet förbättrade befolkningsunderlaget i många mindre FA-regioner. Erfarenheter från tidigare perioder är att många nyanlända väljer att flytta vidare till andra ofta befolkningsmässigt större FA-regioner.

Attraktiva miljöer och tillgänglighet belyses även genom indikatorn tillgänglighet till drivmedelsstationer. Befolkningens medianavstånd till närmaste drivmedelsstation 2018 ligger på 5,3 km vilket är lite sämre än 2009. Skillnaderna mellan olika delar av landet är dock betydande och mindre avlägset belägna FA-regioner har oftare relativt långa avstånd till närmaste drivmedelsstation. Med få undantag kan det dock under perioden 2009–2018 noteras en viss förbättring i de FA-regioner med sämst tillgänglighet.

Tillgängligheten till informationsteknik mäts genom indikatorn andel hushåll med tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s eller it-infrastruktur i absoluta närheten som medger en sådan bithastighet enligt Post- och telestyrelsens bredbandskartläggning. År 2018 var riksgenomsnittet 91 procent. Befolkningsmässigt stora FA-regioner har dock i genomsnitt bättre tillgång än avlägset belägna FA-regioner. Dock finns det betydande skillnader mellan FA-regioner med liknande territoriella egenskaper. Till exempel har FA-regionen Sollefteå en andel på knappt 70 procent medan FA-regionen Ljusdal uppvisar en andel på nästan 90 procent. FA-regionerna Vansbro med 54 procent, Strömsund med

59 procent och Malung-Sälen med 60 procent har låga andelar hushåll med bredbandstillgång i denna överföringskapacitet.

Fysisk planering och boende avspeglas med indikatorn genomsnittligt arbetspendlingsavstånd uttryckt som raka sträckan (dvs. fågelvägen) mellan bostadsställe och arbetsställe i kilometer. Indikatorn visar på förändringar i arbetsmarknadernas regionala geografi. Riksmedianen för avståndet mellan arbetsplats och bostad (fågelvägen) har ökat med knappt 0,6 km till 6,3 km mellan 2007 och 2017. Trots ökningen är det fortsatt vanligast med relativt korta avstånd till arbete. FA-regionerna Stockholm, Göteborg och Malmö och andra större FA-regioner har med ca 7 km ett något högre medianavstånd än övriga FA-regioner. Relativt korta medianavstånd på under 4 km framkommer i små FA-regioner i Norrlands inland. I dessa delar av landet finns dock även en betydande andel individer med långa avstånd. Detta leder till höga genomsnittliga pendlingsavstånd på över 20 km i fler än hälften av FA-regionerna i hela landet. I FA-regionerna Storuman, Vilhelmina och Jokkmokk är det genomsnittliga avståndet över 40 km. Generellt pendlar män längre än kvinnor. I knappt hälften av FA-regionerna har skillnader mellan könen minskat under perioden 2007–2017.

Utvecklingen inom området kommersiell och offentlig service avspeglas med indikatorn tillgänglighet till dagligvaruhandel och skolor.

Befolkningens medianavstånd till dagligvaruhandeln 2018 är 4,9 km beräknat för samtliga FA-regioner. I 14 av totalt 60 FA-regioner har medianavståndet till dagligvaruhandeln minskat mellan 2008 och 2018. Dessa 14 FA-regioner är fördelade över hela landet men oftast i avlägset belägna. Den huvudsakliga trenden är dock en sämre tillgänglighet till dagligvaruhandeln i de flesta FA-regionerna. Nio mindre, avlägset belägna FA-regioner har ett medianavstånd på över en mil till närmaste dagligvaruhandel vilket är en ökning med en FA-region mellan 2008 och 2018.

I avlägset belägna FA-regioner förekommer långa medianavstånd till grundskolor. Under perioden 2008–2018 har den huvudsakliga utvecklingen varit en försämring i flertalet av FA-regionerna oberoende av geografiskt läge. Befolkningens medianavstånd till grundskolor 2018 är 4,4 kilometer för hela riket och är således 0,2 km längre än 2008.

Inom prioritering attraktiva miljöer och tillgänglighet visar indikatorerna viss ökning av pendlingsavstånd mellan bostad och arbetsplats. Det framkommer även en viss förbättring av tillgänglighet till drivmedelsstationer i FA-regioner med sämst förutsättningar. När det gäller området kommersiell och offentlig service finns emellertid få FA-regioner med förbättrad tillgänglighet. Indikatorerna visar också att tidigare flyttmönster som utflyttning av unga kvinnor och män från mindre till större FA-regioner i stor utsträckning kvarstår samt att invandring inte per automatik förbättrar ett besvärligt demografiskt läge i mindre FA-regioner.

Kompetensförsörjning

På ett övergripande plan ger förvärvsintensiteten, dvs. antalet förvärvsarbetande relativt befolkningen i åldersgruppen 20–64 år, en fingervisning om arbetsmarknadens funktionssätt. Indikatorn förvärvsintensitet 20–64 år används som huvudindikator för att följa kompetensförsörjningen. Se diagram 2.2.

År 2017 var förvärvsintensiteten för befolkningen 20–64 år 79,1 procent, vilket är en ökning i förhållande till 2008, då andelen var 77,5 procent. År 2008 hade många FA-regioner ännu inte påverkats av den globala ekonomiska krisen. Den ökade arbetslösheten inom såväl det privata näringslivet som i den offentliga sektorn skedde i många fall först senare år. De allra flesta FA-regioner har sedan dess mer än återhämtat sig från den kraftiga konjunkturedgången och redovisar numera en högre förvärvsintensitet än 2008. 10 FA-regioner ligger dock kvar på en lägre förvärvsintensitet än 2008. Bland dessa finns några tillverkningsdominerade FA-regioner såsom Ljungby, Avesta-Hedemora och Värnamo. Resterande FA-regioner utvecklades positivt och 32 FA-regioner har 2017 en förvärvsintensitet högre än 80 procent. I denna grupp återfinns ett antal mindre FA-regioner såsom Gällivare, Arjeplog och Kiruna, men även FA-regionerna Göteborg och Stockholm. FA-regionen Malmö har med 74 procent ett relativt lågt värde, vilket delvis kan förklaras med det gränsregionala läget som möjliggör en försörjning i grannlandet, vilket dock inte beaktas i statistiken. Samma fenomen återfinns även i andra FA-regioner längs riksgården.

Män har 2,3 procentenheter högre förvärvsintensitet än kvinnor sett till riksgenomsnittet. Skillnaderna mellan könen minskar dock då

kvinnors förvärvsfrekvens ökat snabbare än mäns under perioden 2008–2017, vilket även gäller för de allra flesta FA-regionerna.

Indikatorn demografisk generationsväxling som kvot mellan antalet 20–29-åringar och 55–64-åringar avser mäta regioners demografiska ersättningsbehov på grund av förväntade pensionsavgångar.

År 2018 var det 20 av 60 FA-regioner som redovisade ett överskott av yngre. Detta återfanns generellt i befolkningsmässigt stora FA-regioner med en nära tillgång till högre utbildning såsom i FA-regionerna Umeå, Växjö och Linköping-Norrköping m.fl. samt storstadsregionerna. Bland de regioner med underskott av yngre finns framför allt mindre FA-regioner som exempelvis Överkalix, Åsele, Haparanda och Västervik. Men även några större FA-regioner som Sundsvall, Falun-Borlänge och Gotland har underskott av yngre.

En indikator på den samlade tillgången på kompetens är genomsnittligt antal utbildningsår i befolkningen 20–64 år.

I 6 av 60 FA-regioner kan det noteras ett högre genomsnittligt antal utbildningsår än 12,2 år som gäller för riket generellt. I gruppen ingår FA-regioner med universitet och andra utbildningsinstitutioner i form av Stockholm, Malmö, Göteborg, Linköping-Norrköping, Umeå och Luleå. Skillnaden mellan FA-regionen Umeå och FA-regionen Västlandet, med minst genomsnittliga antal utbildningsår, uppgår till 1,6 år. Samtliga FA-regioner har haft en ökning av det genomsnittliga antalet utbildningsår 2005–2017. Det har dock inte lett till minskande skillnader mellan FA-regionerna. Skillnaderna är också stora mellan könen. Kvinnor har i genomsnitt 0,6 år fler utbildningsår än män, men i mindre FA-regioner kan skillnaderna blir betydligt större. I FA-regionerna Jokkmokk och Överkalix är skillnaden nästan 0,9 år.

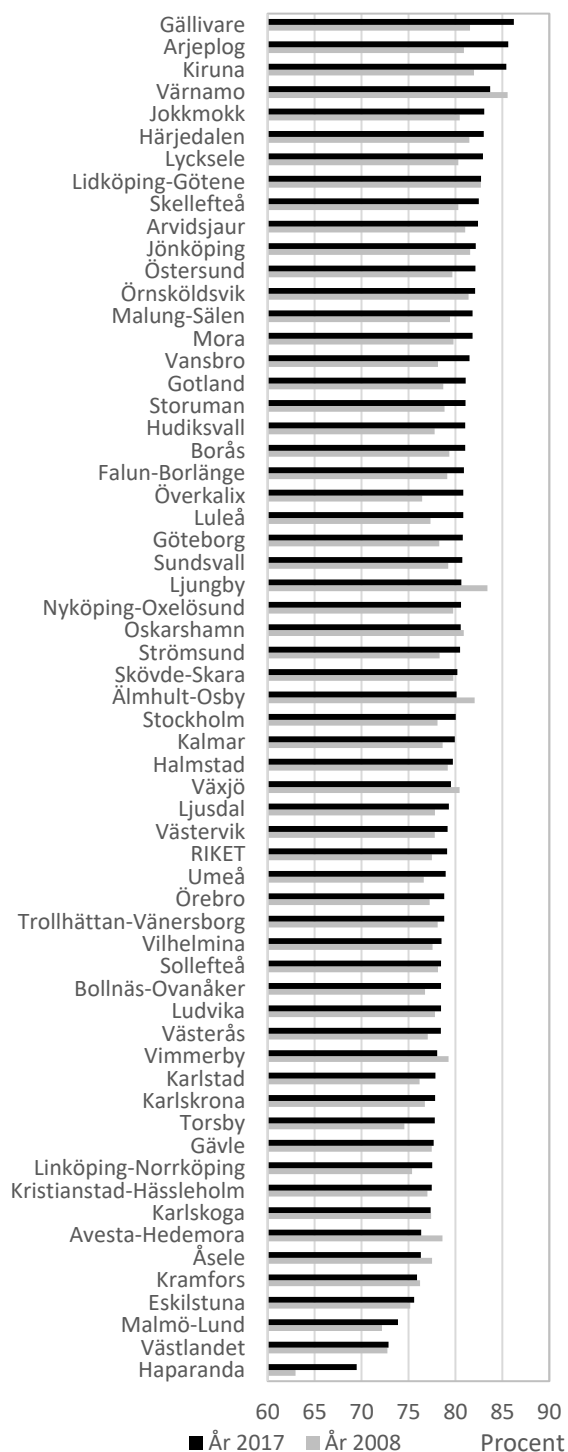
För att mäta matchning på arbetsmarknaden används indikatorn matchning som kvot av vakanstalet och arbetslöshetsstalet. Indikatorn anger den regionala arbetsmarknadens förmåga att para ihop efterfrågan och utbud på arbetskraft.

Det har blivit svårare på arbetsmarknaden att rekrytera efterfrågad kompetens. I fler än hälften av FA-regionerna är efterfrågan numera större än utbudet av tillgänglig arbetskraft. I FA-regionerna Malung-Sälen och Värnamo är efterfrågan till och med mycket större. Ännu större utmaning är dock ett läge med både höga

vakans- och arbetslöshetstal. FA-regionerna Linköping-Norrköping, Sollefteå, Vimmerby och Eskilstuna är exempel på detta.

Sammantaget framkommer viss positiv förändring av indikatorer för arbetet inom prioritering kompetensförsörjning. Andelen befolkningen i arbetsför ålder som har en sysselsättning har ökat i de flesta FA-regioner, samtidigt som skillnader mellan kvinnor och män har minskat. I många FA-regioner kvarstår problemet med att ersätta arbetskraften som närmar sig pensionsåldern med yngre arbetskraft på väg in i arbetsmarknaden. Problemet förstärks av att det har blivit svårare att rekrytera arbetskraft generellt.

Diagram 2.2 Förvärvsintensitet för åldersgruppen 20–64 år, 2008 och 2017, FA-regioner

Anm.: Observera bruten värdeaxel.
Källa: Tillväxtverket.

Internationellt samarbete

Internationellt samarbete är en förutsättning för att genomföra övriga prioriteringar. Därför följs internationellt samarbete upp genom en indikator för respektive prioritering, dvs. innovation och

företagande, attraktiva miljöer och tillgänglighet samt kompetensförsörjning.

Internationellt samarbete inom innovation och företagande följs upp genom andelen sysselsatta i multinationella företag per sysselsatta inom företagssektorn totalt. Med multinationella företag avses sådana som ägs av utländska företag samt svenska företag med dotterbolag i utlandet.

Export av varor och tjänster, etablering av försäljningskontor och lokalisering av verksamheter i utlandet kan ses som en stegvis integrering i ett globalt produktionssystem. Det kan även ses som ett tecken på konkurrenskraft och en regional specialisering.

Storstads-FA-regioner och större täta FA-regioner har fördelar av att i högre grad än andra FA-regioner vara en del av ett internationellt produktionsnätverk. Indikatoren visar att 36 procent av sysselsatta i företagssektorn finns i multinationella företag i ovan nämnda FA-regioner. Det är också i sådana FA-regioner bl.a. Göteborg, Västerås, Jönköping och Gävle som en stor del av den svenska industri- och tjänsteexportörerna finns. Andelen sysselsatta i multinationella företag är i genomsnitt något lägre i mindre FA-regioner, men vissa FA-regioner såsom FA-regionerna Gällivare, Karlskoga, Älmhult, Ljungby och Ludvika avviker tydligt med mycket stora andelar sysselsatta i dessa företag. Även i mycket avlägset belägna FA-regioner är andelen sysselsatta i multinationella företag på över 15 procent av samtliga. Det finns få tecken på minskande strukturella skillnader mellan olika typer av FA-regioner. Befolkningsmässigt stora FA-regioner såsom Stockholm och Göteborg visar på en ökande sysselsättningstillväxt i multinationella företag räknad över en tioårsperiod. FA-regioner med specifika tillgångar som exempelvis FA-regionerna Gällivare och Kiruna uppvisar också ökade värden samtidigt som många industridominerade FA-regioner såsom Trollhättan, Ljungby och Karlskoga har en negativ sysselsättningsutveckling inom multinationella företag. Detta indikerar att näringslivet i mer avlägset belägna FA-regioner har fortsatt svårare att integreras internationellt.

Internationellt samarbete inom kompetensförsörjning mäts genom indikatorn andel jobb utförda av personer bosatta i utlandet av samtliga jobb. Indikatorn härleds från arbetsgivarens kontrolluppgifter som inte kan relateras till en individ bosatt i Sverige. Indikatorn avspeglar den

relativa mängden av jobb i FA-regionen som tillgodoses av internationell kompetens.

Internationellt samarbete kan skapa bättre förutsättningar för arbetskrafts- och kompetensförsörjning regionalt. Avveckling av gränshinder som står i vägen för en djupare integration av arbetsmarknaden internationellt kan leda till större tillgång till efterfrågad kompetens. Den internationella arbetskraften har ökat från 1,02 till 1,28 procent av det totala antalet jobb mellan 2008 och 2017. I FA-regionerna Stockholm har den ökat till 1,62 procent och i Malmö till 1,37 procent. I dessa FA-regioner är betydelsen av utländsk arbetskraft större än i genomsnittet för riket. Den procentuella ökningen av jobb utfört av utländsk arbetskraft är allra störst i mindre FA-regioner som gränsar mot Norge och Finland. Sammantaget visar indikatorn på en fortsatt integrering av arbetsmarknaden internationellt i alla FA-regioner.

Internationellt samarbete inom prioriteringen attraktiva miljöer och tillgänglighet mäts genom indikatorn antal gästnätter av utländska besökare. Indikatorn förväntas reagera positivt på underliggande förbättringar i transportsystemet och tillgängligheten internationellt. FA-regionerna Stockholm, Göteborg och Malmö har haft den relativt största förändringen under perioden 2008–2018 med en ökning på ca 70 procent av antalet gästnätter för utländska besökare. I övriga FA-regioner finns en stor variation och enskilda faktorer kan ha stor inverkan på indikatorns utfall. På en aggregerad nivå har skillnader mellan stora och mindre FA-regioner snarare ökat under de senaste tio åren.

En slutsats är att internationellt samarbete har förbättrat underliggande förutsättningar för näringslivet, arbetsmarknaden och attraktiviteten regionalt, men också att många mindre FA-regioner inte, i samma omfattning, fått del av denna utveckling.

Vissa centrala indikatorer för insatser som finansieras inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Av tabell 2.7 framgår vissa centrala indikatorer för insatser som finansieras inom utgiftsområdet. Dessutom redovisas även andra kompletterande indikatorer under avsnittet 2.5.1. Indikatorerna som redovisas i tabellen avser förväntade eller beräknade resultat samt faktiska resultat av insatserna. Indikatorerna används för att följa upp

resultatet av insatserna och uppföljning gentemot målet för politikområdet.

Indikatorerna för de selektiva regionala företagsstöden, stöd till kommersiell service och transportbidrag mäter utvecklingen i företag som fått stöd i förhållande till jämförbara kontrollgrupper. De viktigaste faktorerna för att skapa jämförbara kontrollgrupper har varit bransch, företagsstorlek, kommuntyp, riksområde (en form av regional indelning), bolagets ålder, placering i värdekedjan samt företagets värdeskapande, beräknad som förädlingsvärde per anställd.

Indikatorer för de selektiva regionala företagsstöden och transportbidrag samt definitioner redovisas i tabell 2.7.

I tabell 2.7 framgår att det finns indikatorer för regionalfondsprogrammen perioden 2014–2020 avseende bl.a. ökning i sysselsättning i företag som får stöd. Att bidra till att skapa sysselsättning för såväl kvinnor som män bidrar till målet för politikområdet, samtidigt som det bidrar till Europa 2020-strategin där det finns ett utpekat sysselsättningsmål, dvs. tillväxt för alla. Indikatorn avseende ökning i sysselsättning i företag som får stöd har valts eftersom den fångar upp sysselsättningsmålet i regionalfondsprogrammen. Indikatorer följs upp, där det är relevant, i samtliga regionalfondsprogram inom målet Investering för tillväxt och sysselsättning och kan därmed aggregeras på nationell nivå. Företag är en viktig målgrupp för programmets insatser och att främja deras konkurrenskraft är även viktigt för att uppnå målet för politikområdet. Insatserna följs upp med indikatorn antal företag som får stöd ledda av kvinnor respektive män.

För riskkapitalprojekt inom ramen för de åtta regionala strukturfondsprogrammen och det nationella regionalfondsprogrammet finns tre indikatorer. De valda indikatorerna visar i huvudsak omfattningen av verksamheten och hur mycket privat kapital som investerats.

I den årliga uppföljningen och resultatanalysen är möjligheterna begränsade att mäta och avgränsa effekterna av den verksamhet som finansieras inom utgiftsområdet mot målet för politikområdet sett i relation till påverkan från andra offentliga insatser och omvärldsfaktorer.

Tabell 2.7 Vissa centrala indikatorer för insatser som finansieras inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Indikatorområde	Indikatorer
Selektiva regionala företagsstöd finansierat av anslagen 1:1	– Sysselsättning ²
Regionala tillväxtåtgärder och 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014–2020 ¹	– Förädlingsvärde ³
	– Överlevnadsgrad ⁴
	– Konkurrenskraft ⁵
	– Investeringar som beräknas delfinansieras av stöden
Stöd till kommersiell service finansierat av anslaget 1:1	– Överlevnadsgrad ⁴
Regionala tillväxtåtgärder	
Transportbidrag finansierat av anslaget 1:2 Transportbidrag	– Sysselsättning ²
	– Förädlingsvärde ³
	– Överlevnadsgrad ⁴
	– Konkurrenskraft ⁵
Regionalfondsprogrammen perioden 2014–2020 finansierat av anslaget 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014–2020	– Sysselsättning ²
	– Antal företag som får stöd ledda av kvinnor respektive män
Riskkapitalfondsprojekt inom ramen för de åtta regionala strukturfondsprogrammen och det nationella regionalfondsprogrammet perioden 2014–2020 finansierat av anslaget 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014–2020	– Antal portföljföretag
	– Investerade medel
	– Privat kapital

¹ Med selektiva regionala företagsstöd avses statligt stöd för att regionalt främja små och medelstora företag samt statligt stöd till regionala investeringar.

² Mäts här som förändring i antalet anställda i företag uttryckt som heltidstjänster.

³ Mäts som tillväxt i förädlingsvärde i procent, dvs. det värde ett företag tillför genom sin verksamhet när inköp av varor och tjänster är borträknade.

⁴ Mäts som andelen företag som överlever under en särskild tidsperiod.

⁵ Mäts som arbetsproduktiviteten.

2.5.1 Resultat

I detta avsnitt redovisas resultat från relevanta uppföljningar och utvärderingar, till stor del från Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser samt Tillväxtverket. Alla insatser genomförande och resultat redovisas inte årligen i budgetpropositionen. Dessutom redovisas vissa uppdrag respektive erbjudanden som regeringen har lämnat till statliga myndigheter och aktörer med regionalt utvecklingsansvar. Syftet är att riksdagen dels ska få information om regeringens arbete, dels kunna sätta redovisade resultat i ett sammanhang.

Resultatredovisningen inleds med avsnitt om strategier för hållbar regional tillväxt, sektorsamordning och flernivåsamverkan samt hållbarhetsdimensioner. Syftet är att sätta in resultatredovisningen av anslagen inom utgifts-

område 19 Regional tillväxt i ett större sammanhang. Därefter följer resultatredovisningen av insatser som finansieras av anslag inom utgiftsområdet.

Strategier för hållbar regional tillväxt

Den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 är vägledande för inriktning och genomförande av det regionala tillväxtarbetet samt styrande för användningen av anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder*.

Partnerskapsöverenskommelsen är en övergripande strategi för genomförandet av de fyra Europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI-fonderna) programperioden 2014–2020. Fonderna är: Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden. Partnerskapsöverenskommelsen beskriver bl.a. hur de fyra fonderna förhåller sig till och kompletterar varandra. Användningen av t.ex. medel från anslaget 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020* styrs dock utifrån respektive regionalfondsprogram.

Regionala utvecklingsstrategier ska utarbetas och fastställas av aktörer med regionalt utvecklingsansvar som även samordnar insatser för att genomföra strategierna. Sedan den 1 januari 2019 är det landsting och Gotlands kommun som har detta ansvar. Dessa ska bl.a. innehålla mål och långsiktiga prioriteringar. Insatserna finansieras av anslagen 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* och 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020* samt även av olika statliga myndigheter och andra aktörer.

Den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020

Landstingen och Gotlands kommun har redovisat en analys och identifierade prioriteringar avseende det framtida regionala tillväxtarbetet i respektive län till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i maj 2019 (N2019/01698/RTL). I de flesta av redovisningarna framgår att det finns växande demografiska utmaningar och utmaningar inom kompetensförsörjningsområdet. Andra viktiga utmaningar är inom klimat- och

miljöområdet, behov av ökad social sammanhållning, fler bostäder och förbättrad folkhälsa. I en majoritet av redovisningarna framgår bl.a. behovet av att tydliggöra landstingens och Gotlands kommuns roll och uppdrag generellt och bl.a. inom landsbygdsutveckling. I redovisningarna framhålls även att myndigheters medverkan i det regionala tillväxtarbetet behöver stärkas.

Partnerskapsöverenskommelsen 2014–2020

Tillväxtverket, Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige och Statens jordbruksverk har lämnat ett förslag till framstegsrapport till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i april och juni 2019 (N2019/01818/RTL). Myndigheterna redovisar där genomförandeläget för regionala utvecklingsfondens nio program, socialfondsprogrammet, landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet t.o.m. 2018. Myndigheterna redovisar även de programändringar som gjorts utifrån förändrade utvecklingsbehov. Myndigheternas bedömning är att det svenska programgenomförandet fungerar väl och att merparten av målen i partnerskapsöverenskommelsen uppnås. Se även utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Regeringen har i augusti 2019 lämnat en framstegsrapport till kommissionen (N2019/01818/RTL).

Tillväxtverket, Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige och Statens jordbruksverk har under programperioden 2014–2020 i uppdrag att arbeta med fondöverskridande samverkan inom ramen för partnerskapsöverenskommelsen. Myndigheterna redovisade en uppföljning av arbetet till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i april 2019 (N2019/01714/RTL). Myndigheterna har utvecklat arbetet med uppföljning, utvärdering, kommunikation, regelförenkling, lokalt ledd utveckling, bredbandsutbyggnad samt principer för att beakta de horisontella kriterierna bättre miljö, lika möjligheter och ickediskriminering samt jämställdhet. Projektresultat inom samtliga fonder har publicerats löpande på den gemensamma hemsidan eufonder.se.

ESI-fonderna bidrar fortsatt till målen för EU:s strategi för Östersjöregionen. Strategin bidrar till stärkt tvärsektorieellt och gränsöverskridande samarbete mellan länderna i Östersjöregionen (N2019/01815/BI).

Regionala utvecklingsstrategier

Enligt en sammanställning från Reglab i april 2019 (N2019/01639/RTL) har fem landsting en nyligen fastställd eller uppdaterad regional utvecklingsstrategi. 15 landsting och Gotlands kommun antingen håller på att uppdatera eller i vissa fall planerar att uppdatera sina regionala utvecklingsstrategier. Reglab är ett forum för lärande om regional utveckling.

Landsting, samverkansorgan och Gotlands kommun har i februari 2018 till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) redovisat hur de arbetar med Agenda 2030 (N2018/01021/RTS). I redovisningarna framgår att de flesta av aktörerna integrerar Agenda 2030 i olika processer, bl.a. i de regionala utvecklingsstrategierna. I Tillväxtverkets sammanställning av regionalt tillväxtarbete 2018 som redovisades till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i april 2019 framgår att hållbarhet och Agenda 2030 i de flesta fall är utgångspunkt i de regionala utvecklingsstrategierna där hållbarhet därmed blir en integrerad del i det regionala tillväxtarbetet (N2019/01754/RTL).

I Tillväxtverkets sammanställning framgår även att samtliga landsting och Gotlands kommun bedriver ett arbete som syftar till att utveckla de regionala innovationsmiljöerna. Arbetet har i allt större utsträckning koppling till smart specialisering.

Sektorssamordning och flernivåsamverkan

För att uppnå målet för den regionala tillväxtpolitiken har statlig sektorssamordning och flernivåsamverkan genomförts. Forum för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 och Regeringskansliets återkommande mål- och resultatdialoger med aktörer med regionalt utvecklingsansvar är centralt i detta arbete.

Forum för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020

Forum för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 utgör en mötesplats för löpande dialog och samverkan mellan regeringen och aktörer med regionalt utvecklingsansvar. Dialogen förs främst med ledamöter på politisk nivå och på tjänstemannanivå. Syftet är att lyfta

långsiktiga och strategiska frågor av betydelse för att uppnå målet för den regionala tillväxtpolitiken.

Dialogen under 2018 och våren 2019 behandlade bl.a. framtida regionala tillväxtpolitiken, sammanhållningspolitiken efter 2020, EU:s gemensamma jordbrukspolitik och landsbygds-, digitaliserings-, innovations-, export-, arbetsmarknads- och utbildningspolitik samt regional fysisk planering.

Myndigheternas medverkan i genomförandet av den regionala tillväxtpolitiken

Tolv statliga myndigheter och en stiftelse (Svenska Filminstitutet) med statlig finansiering har tagit fram långsiktiga strategier för sin medverkan i det regionala tillväxtarbetet, inklusive EU:s sammanhållningspolitik fram till 2020. Syftet är att skapa bättre förutsättningar för de statliga myndigheternas medverkan i det regionala tillväxtarbetet.

Tillväxtverket redovisade en uppföljning av statliga myndigheters medverkan i det regionala tillväxtarbetet till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i september 2018 (N2018/04723/RTS). Myndigheternas medverkan i det regionala tillväxtarbetet varierar. Detta har ett starkt samband med hur etablerade myndigheternas sakfrågor är inom regionalt tillväxtarbete. Gemensamma uppdrag eller tydliga former för samverkan kring myndigheternas sakfrågor kan enligt Tillväxtverket stärka samverkan mellan nationell nivå och aktörer med regionalt utvecklingsansvar.

I Tillväxtverkets sammanställning av regionalt tillväxtarbete 2018 som redovisades till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i april 2019 framgår att samverkan mellan statliga myndigheter och aktörer med regionalt utvecklingsansvar sker inom olika områden (N2019/01754/RTL). Det sker bl.a. inom näringslivsfrämjande, långsiktig transportinfrastrukturplanering, kultur, regionalt kompetensförsörjningsarbete samt inom strukturfondspartnerskapen. Samverkan sker även med universitet och högskolor.

Det ingår 16 statliga myndigheter i regeringens analysgrupp för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft. Analysgruppen har bidragit till genomförandet av den regionala tillväxtpolitiken

genom att bl.a. öka förutsättningarna för tvärssektoriell omvärldsanalys och metodutveckling samt erfarenhetsutbyte och kunskapsspridning inom och mellan myndigheterna.

Regeringens satsning på regionala digitaliseringskoordinatorer är ett exempel på initiativ som bidragit till flernivåsamverkan.

Hållbarhetsdimensioner

De tre horisontella kriterierna miljö, jämställdhet och integration är drivkrafter för hållbar regional utveckling genom att de sätter fokus på smarta, inkluderande och hållbara lösningar. Att kombinera dessa perspektiv bidrar till att uppnå målet för den regionala tillväxtpolitiken. För att stärka arbetet med hållbarhet vid bl.a. användning av anslagen inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt bedriver regeringen ett utvecklingsarbete.

I augusti 2018 fick Tillväxtverket i uppdrag att lämna förslag på hur hållbarhetsarbetet inom den regionala tillväxtpolitiken kan stärkas på nationell nivå. Uppdraget ska delredovisas senast den 15 september 2019 och slutredovisas senast den 15 februari 2020 till Regeringskansliet (Näringsdepartementet).

I december 2016 fick aktörer med regionalt utvecklingsansvar i uppdrag att ta fram och genomföra en regional handlingsplan för att integrera och stärka klimat- och miljöperspektiven i det regionala tillväxtarbetet för perioden 2017–2020 (N2016/08077/RTS och N2016/08072/RTS). Enligt Tillväxtverkets uppföljning av regionalt tillväxtarbete 2018 som redovisades till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i april 2019 har majoriteten av aktörer med regionalt utvecklingsansvar startat ett genomförande av insatser inom ramen för de regionala handlingsplanerna (N2019/01754/RTL). Aktörer med regionalt utvecklingsansvar genomför insatser inom samtliga prioriteringar i den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020. Aktörer med regionalt utvecklingsansvar anser i stort att arbetet med regionala handlingsplaner har en positiv inverkan på arbetet med att integrera miljö- och klimatperspektiven i det regionala tillväxtarbetet.

I december 2017 fick Tillväxtverket i uppdrag att följa upp och stödja det fortsatta arbetet för integration och mångfald i regionalt tillväxtarbete (N2017/07676/FF). Uppdraget redovisades bl.a.

i Tillväxtverkets årsredovisning för 2018 (N2019/00844/SUN och N2019/01757/RTL). Myndighetens insatser har medfört ökad kunskap och medvetenhet om frågornas komplexitet. Insatserna har även bidragit till ökad samverkan. Inom det regionala tillväxtarbetet lyfts integration och mångfald fram som ett viktigt perspektiv för en hållbar tillväxt där insatser inom innovation och företagande samt kompetensförsörjning är centralt för att ta till vara hela befolkningens kompetens och erfarenheter. Tillväxtverkets bedömning är att det finns behov av att stärka insatserna inom dessa områden och att myndigheten även fortsatt bör ha en stödjande och samordnande roll.

I juni 2019 fick Tillväxtverket i uppdrag att utveckla och stärka arbetet med hållbar utveckling inom det regionala tillväxtarbetet inklusive sammanhållningspolitiken (N2019/02162/RTL). 108 miljoner kronor ska avsättas för uppdraget under perioden 2019–2022. Tillväxtverket ska lämna en slutrapport av uppdraget till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 31 december 2022.

Sverige hade ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet 2018 och ett ministermöte ägde rum i juni 2018 i Haparanda och Torneå inom ministerrådet för hållbar tillväxt. Fokus för mötet var gränsregionalt samarbete och omlokalisering av statliga jobb.

Regeringens övriga arbete med hållbarhet inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt redovisas i avsnitt nedan.

Regionalt beslutad projektverksamhet finansierat av anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder

Projektmedlen, som finansieras av anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder*, används till att finansiera insatser inom prioriteringarna för den regionala tillväxtpolitiken. Projektmedlen bidrar därmed till målet för politikområdet. Medlen ska bidra till att olika typer av insatser i länen blir mer samordnade och regionalt anpassade och därför medfinansieras insatserna av olika aktörer, bl.a. statliga myndigheter, samverkansorgan, lands- ting, kommuner och privata aktörer. I syfte att åskådliggöra hur insatser samordnas och regionalt anpassas redovisas nedan bl.a. vilka större aktörer som medfinansierar insatserna.

Medel för regional projektverksamhet har under 2018 beviljats av länsstyrelser, samverkansorgan, Gotlands kommun och berörda landsting. Dessa aktörer väljer själva vilka prioriteringar inom den regionala tillväxtpolitiken som de vill finansiera.

Den regionala projektverksamheten är finansierad av anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder*. Insatserna är ofta även medfinansierade av anslaget 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020*. Det innebär att resultatredovisningen av regionalfondsprogrammen även är en redovisning av resultat av insatser

som medfinansierats av anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder*. År 2018 uppgick totalt beslutade regionala projektmedel till 888 miljoner kronor. I tabell 2.8 redovisas hur verksamheten har fördelats på respektive län och prioriteringar. Av tabellen framgår bl.a. att mest medel prioriterats för insatser för innovation och företagande i de flesta län.

Avsnittet bygger på rapporten Uppföljning av regionala företagsstöd, stöd till projektverksamhet och stöd till kommersiell service, budgetåret 2018 (N2019/02215/RTL).

Tabell 2.8 Regionalt beslutad projektverksamhet 2018 från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder, fördelat på respektive län och prioriteringar

Miljoner kronor

Prioritering	Innovation och företagande			Attraktiva miljöer och tillgänglighet					Kompetensförsörjning	Internationellt samarbete	Övrigt ¹	Totalt
	Innovation	Företagande och entreprenörskap	Miljödriven näringslivsutveckling och energi-frågor	Tillgänglighet genom transport-systemet	Fysisk planering och boende	Tillgänglighet genom informations-teknik	Kommerciell och offentlig service	Kultur och fritid				
Län/Fokusområden												
Stockholm	1,3	0,5	0	1,8	0,5	0,8	1,0	1,0	1,6	0	0,1	9
Uppsala	3,2	14,6	1,1	0,1	0	0,1	0	0,9	0,1	0,3	0,6	21
Södermanland	2,4	9,2	0,4	0,8	2,6	1,2	3,8	2,9	1,4	0	1,9	27
Östergötland	9,0	7,8	1,2	0	2,5	0,2	0	0,3	0,4	0,1	2,1	24
Jönköping	3,6	8,5	0,7	2,3	0	3,7	0	0,7	2,5	0	5,1	27
Kronoberg	9,3	2,4	0	0,1	0,8	0	0	0	3,8	0	0,8	17
Kalmar	6,9	16,5	2,2	1,2	0	0,1	1,5	1,6	2,2	4,3	4,8	41
Gotland	0,3	3,6	7,4	7,5	0	1,9	0	1,0	0,5	0,3	1,7	24
Blekinge	10,4	10,8	0,6	1,5	0	0,3	0,7	4,3	-0,2	1,0	1,5	31
Skåne	2,2	9,9	0,2	0,7	0	0	0,1	0,3	6,6	0,2	0	20
Halland	0,2	4,4	0	0	0	0	0	0,1	0,2	0	0,1	5
Västra Götaland	9,1	6,4	10,3	0	0	0	0	0	9,7	4,0	2,1	42
Värmland	18,2	23,7	6,3	0,3	0,3	-0,2	2,7	5,9	5,4	5,8	2,9	71
Örebro	1,6	4,3	1,3	1,0	0	1,3	0	0,2	3,1	0	3,5	16
Västmanland	10,8	5,7	0	0,1	0	0	0	0	0,4	0	0,9	18
Dalarna	8,0	25,1	7,9	2,4	1,8	1,9	0,2	0,5	4,5	3,8	8,5	65
Gävleborg	36,5	22,1	7,2	0,5	0	0	0	4,4	4,1	2,2	3,3	80
Jämtland	3,2	20,8	3,0	41,4	1,5	0	1,1	11,7	0,7	0	0,8	84
Västernorrland	22,4	21,6	6,3	0	0,2	1,5	0,9	5,2	1,1	4,6	3,0	67
Västerbotten	34,1	43,9	4,7	5,7	0	6,9	0,2	2,1	8,4	5,4	3,2	115
Norrbottnen	11,4	23,2	21,5	0,1	1,2	11,7	5,4	2,3	3,3	2,8	2,2	85
Summa	204	285	82	68	11	31	18	45	60	35	49	888

Anm.: Denna tabells siffror kan inte direkt jämföras med siffrorna i tabell 2.10 eftersom de har olika indelningsgrunder.

¹ Lite mer än en tredjedel av beslutade medel under Övrigt avser uppföljnings- och utvärderingsinsatser. Övriga insatser under denna rubrik rör bl.a. projekt av tvärsektorie eller horisontell karaktär som t.ex. ungdomsfrågor, integration och miljö.

Källa: Tillväxtverket.

I tabell 2.9 redovisas beslutade regionala projektmedel fördelat på prioriteringarna under 2015–2018. Av tabellen framgår att beslutade medel 2018 var något högre än under 2016–2017 men något lägre än 2015. Mest medel har prioriterats till insatser för innovation och företagande under hela perioden. Medel till insatser för innovation

och företagande har varit relativt konstant under hela perioden. Medel till insatser för attraktiva miljöer och tillgänglighet respektive kompetensförsörjningsarbete var något högre 2018 än under 2015–2017. Medel till insatser för internationellt samarbete har varierat under hela perioden.

Tabell 2.9 Regionalt beslutad projektverksamhet 2018 från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder, fördelat på prioriteringar

Miljoner kronor

Prioritering/år	2015	2016	2017	2018
Innovation och företagande	600	594	542	571
Attraktiva miljöer och tillgänglighet	163	92	137	173
Kompetensförsörjning	47	57	58	60
Internationellt samarbete	52	31	17	35
Övrigt ¹	60	87	51	49
Summa	921	860	805	888

¹ Lite mer än en tredjedel av beslutade medel under Övrigt avser uppföljnings- och utvärderingsinsatser. Övriga insatser under denna rubrik rör bl.a. projekt av tvärsektoriell eller horisontell karaktär som t.ex. ungdomsfrågor, integration och miljö.

Källa: Tillväxtverket.

I tabell 2.10 beskrivs projektverksamheten sorterad efter nationella ämnesområden och underliggande ämneskategorier vilket på en mer detaljerad nivå visar vilka typer av insatser som bedrivs inom projektverksamheten regionalt. I tabellen framgår att prioriterade ämnesområden är innovation och entreprenörskap men det har även beslutats om insatser inom bl.a. ämnesområdena transport/regionförstoring, turism och kompetensförsörjning.

En stor del av projektverksamheten inom nationella ämnesområdet innovation syftar till att utveckla lokala och regionala institutioner och stimulera samarbeten för att bidra till ökad innovationsförmåga och i förlängningen nya eller utvecklade varor och tjänster.

Inom nationella ämnesområdet entreprenörskap syftar en stor del av insatserna till att öka det regionala utbudet av riskkapital till små och medelstora företag. Insatserna inom entreprenörskap som finansieras av anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* medfinansierar ofta de insatser som görs inom anslaget 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020*.

Tabell 2.10 Regionalt beslutad projektverksamhet 2018 från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder, sorterat efter nationella ämnesområden och ämneskategorier

Miljoner kronor

Nationella ämnesområden/ämneskategorier	
Innovation, varav:	346
Forskning och utveckling i små och medelstora företag	36
FoU-verksamhet i forskningscentrum	23
Utveckling av förutsättningar för innovation ¹	78
Främjande av samarbete, kunskapsutveckling och kunskapsutbyte	129
Investeringar i företag som är direkt kopplat till forskning och innovation	11
Främjande av miljövänliga tjänster, produkter och produktionsprocesser i små och medelstora företag	61
Övriga aktiviteter som bidrar till att främja innovation	8
Entreprenörskap, varav:	210
Information och rådgivning till små och medelstora företag	40
Insatser för att underlätta start av företag	18
Insatser för ökat internationellt affärsutbyte och stärkta positioner på utländska marknader	38
Kompetensutvecklingsinsatser för små och medelstora företag	11
Kapitalförsörjningsinsatser för små och medelstora företag	10
Insatser för utveckling av existerande företag	54
Övriga åtgärder för att stimulera entreprenörskap ²	39
Informationssamhället ³	20,6
Transport/regionförstoring ⁴	75
Energi	30
Turism ⁵	58
Kultur och fritid	28
Fysisk planering och boende samt förnyelse av städer	12
Service i gles- och landsbygder	5
Kompetensförsörjning ⁶	42
Uppföljning och utvärdering	23
Övriga insatser ⁷	39
Summa	888

Anm.: Denna tabells siffror kan inte direkt jämföras med siffrorna i tabell 2.8 eftersom de har olika indelningsgrunder.

¹ Bl.a. utbildnings- och kompetensutvecklingsinsatser.

² Bl.a. attitydpåverkande insatser.

³ Bl.a. infrastruktur för bredbandsnät och telefoni samt utveckling av produkter.

⁴ Bl.a. samverkanslösningar mellan olika trafikslag.

⁵ Bl.a. stöd till marknadsföring och utveckling av turisttjänster.

⁶ Bl.a. system och strategier för livslångt lärande i företag.

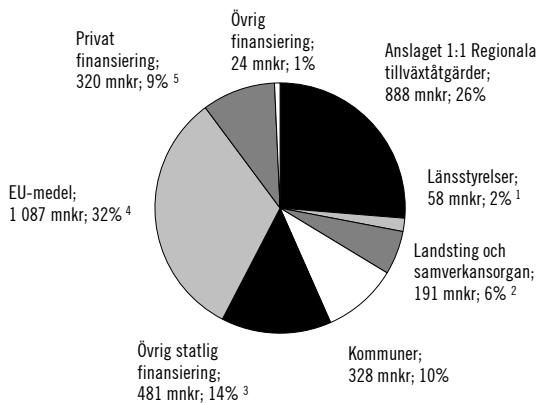
⁷ Insatser som inte passar in i ovanstående delområden.

Källa: Tillväxtverket.

År 2018 uppgick den totala finansieringen av projektverksamhet inklusive medfinansiering till ca 3,4 miljarder kronor. I diagram 2.3 framgår den totala finansieringen uppdelad på finansär.

Största delen av medfinansieringen, 32 procent, kom från EU-medel. Andra stora medfinansierare är statliga myndigheter och kommuner, landsting och samverkansorgan. De största finansierarna inom övrig statlig finansiering var universitet och högskolor, Verket för innovationssystem, Almi Företagspartner AB, Tillväxtverket, Swedavia AB och Havs- och vattenmyndigheten.

Diagram 2.3 Total finansiering av projektverksamhet under 2018 uppdelad på finansiär, avrundade belopp i mnkr och procent

¹ Med länsstyrelser avses de medel som finansieras av länsstyrelserna, exkl. medel från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder.

² Med landsting och samverkansorgan avses de medel som finansieras från dessa aktörer, exkl. medel från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder.

³ Med övrig statlig finansiering avses de medel som finansieras av statliga myndigheter, exkl. länsstyrelser, samt andra statligt finansierade organ som stiftelser och statligt ägda bolag.

⁴ Med EU-medel avses främst medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020, program inom ramen för det europeiska territoriella samarbetet perioden 2014–2020, Europeiska socialfonden perioden 2014–2020 och landsbygdsprogrammet perioden 2014–2020.

⁵ Med övrig finansiering avses bl.a. stiftelser och olika typer av utländska finansierare inom t.ex. de territoriella samarbetsprogrammen.
Källa: Tillväxtverket.

Nytt uppföljningssystem

Tillväxtverket slutrapporterade uppdraget att ta fram ett nytt nationellt uppföljningssystem för projektverksamhet som finansieras av anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i februari 2019 (N2018/02742/RTS). Som ett resultat av uppdraget började man använda ett nytt uppföljningssystem för projektverksamheten i januari 2019. I uppföljningssystemet klassificeras projektverksamheten dels utifrån den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskrafts prioriteringar och fokusområden, dels utifrån en verksamhetslogik som utvecklats i uppdraget. I systemet görs även en klassificering utifrån hållbarhetsaspekterna

miljö, jämställdhet och mångfald. Uppföljningssystemet förväntas enligt Tillväxtverket ge en tydligare bild av projektverksamhetens inriktning och resultat på kort sikt och möjliggöra för uppföljning och utvärdering av resultat på längre sikt.

Tillväxtverkets och regeringens projektverksamhet finansierat av anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder

För att komplettera, stärka och utveckla vissa ämnesområden och därmed det regionala tillväxtarbetet har regeringen tagit särskilda initiativ som finansieras av anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder*.

Avsnittet bygger på rapporten Uppföljning av regionala företagsstöd, stöd till projektverksamhet och stöd till kommersiell service, budgetåret 2018 (N2019/02215/RTL).

Stöd till kommuner och områden med socioekonomiska utmaningar

Regeringen har beslutat om stöd till kommuner och områden med socioekonomiska utmaningar. Syftet med satsningen är att stärka kommunernas eget arbete för att förbättra förutsättningarna i de områden som har störst behov.

Tillväxtverket fick i mars 2018 i uppdrag att följa upp statsbidrag till socioekonomiskt efter-satta kommuner (N2018/01914/RTS). Tillväxtverket delredovisade uppdraget till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i april 2019 (N2019/01710/RTL). Totalt har Tillväxtverket fattat beslut om ca 218 miljoner kronor, exklusive utgifter för förvaltningsändamål, för åren 2018–2020. Tillväxtverket har gjort en uppföljning av kommunernas lägesrapporter. De insatser som kommunerna vill genomföra handlar om allt från att stötta sina medborgare på individnivå med direkta och indirekta åtgärder till att arbeta med strukturella förändringar inom kommunerna och i samhället. Av uppföljningen framgår att i princip samtliga 30 kommuner på olika sätt arbetar med förebyggande aktiviteter som vänder sig till barn och unga för att motverka att de ska hamna i ett utanförskap. Kommunernas satsningar syftar till att främja folkhälsa och minska den psykiska ohälsan samt främja ökad anställningsbarhet, dvs. att få fler medborgare från att gå från försörjningsstöd och arbetslöshet till egen

försörjning och sysselsättning. Många kommuner genomför olika typer av satsningar inom grundskola och vuxenutbildning i syfte att stärka barn och ungdomar men även vuxna. Dessutom genomförs insatser för att främja integration av bl.a. nyanlända. Enligt Tillväxtverket finns det behov av erfarenhets- och nätverksutbyte, samverkan mellan kommuner och möjlighet att dela med sig av sina erfarenheter till andra kommuner med samma förutsättningar.

Tillväxtverket fick i mars 2018 i uppdrag att följa upp statsbidrag till socioekonomiskt eftersatta områden (N2018/01913/RTS). Tillväxtverket delredovisade uppdraget till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i april 2019 (N2019/01709/RTL). Totalt har Tillväxtverket fattat beslut om ca 1 231 miljoner kronor, exklusive utgifter för förvaltningsändamål, för åren 2018–2020. Tillväxtverket har gjort en uppföljning av de 32 kommunernas lägesrapporter avseende stödet. Den övervägande majoriteten av insatser som kommunerna vill genomföra handlar om breda välfärdssatsningar. Det kan handla om tidiga insatser i skola och förskola med barn och ungdomar i fokus, trygghetsåtgärder såsom inköp av säkerhetskameror eller förbättring av belysning i offentliga miljöer. I många kommuner förstärker man arbetet med utbildningsinsatser för att minska antalet medborgare som uppstår försörjningsstöd. Se även utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering.

Jämställd regional tillväxt

Tillväxtverket fick i december 2015 i uppdrag att utveckla och stödja arbetet för jämställd regional tillväxt och ska avsätta 36 miljoner kronor årligen 2016–2018 för detta ändamål. Uppdraget slutredovisades till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i april 2019 (N2018/02335/RTS). Merparten av medlen har fördelats till aktörer med regionalt utvecklingsansvar och syftet är att bidra till regeringens mål om jämställdhet i större utsträckning integrerats i ordinarie verksamhet i planering, genomförande och uppföljning. Därutöver har verktyg, arbetssätt och metoder utvecklats för att jämställdhetsintegrera det regionala tillväxtarbetet.

Regionalt kompetensförsörjningsarbete

Tillväxtverket fick i december 2017 i uppdrag att stödja regionalt utvecklingsansvariga aktörers arbete inom kompetensförsörjningsområdet under perioden 2018–2020 (N2017/07839/RTS). Regeringen har avsatt 80 miljoner kronor för uppdragets genomförande. Arbetsförmedlingen, Myndigheten för yrkeshögskolan och Statens skolverk samt andra berörda myndigheter ska inom sina verksamhetsområden bistå Tillväxtverket i genomförandet av uppdraget. Tillväxtverket delredovisade uppdraget till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i mars 2019 (N2019/01497/RTL). I delredovisningen framgår bl.a. att Tillväxtverket har beviljat medel till aktörer med regionalt utvecklingsansvar. Medlen har bl.a. använts för att utveckla det regionala arbetet inom fokusområdena effektiva strukturer för validering, planering av utbud och inriktning för regionalt yrkesvux samt etablering av lärcentrum. Ett konkret resultat från arbetet på regional nivå är de prognoser och analyser som har tagits fram gemensamt mellan aktörer med regionalt utvecklingsansvar och Arbetsförmedlingen, och som används i utbildningsplaneringen av kommuner och andra utbildningsanordnare. Tillväxtverket konstaterar i sin delredovisning att kompetensförsörjningsområdet är en integrerad del i det regionala tillväxtarbetet.

Kompetensförsörjningsdagarna genomförs två gånger årligen och arrangeras gemensamt av Regeringskansliet, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), landstingen och Gotlands kommun samt berörda statliga myndigheter. Kompetensförsörjningsdagarna har bl.a. resulterat i bättre dialog och samverkan mellan aktörer på regional och nationell nivå om aktuella processer och insatser inom kompetensförsörjningsområdet.

Miljödriven näringslivsutveckling

Tillväxtverket fick i december 2017 i uppdrag att, i samverkan med Statens energimyndighet, Naturvårdsverket och Statens jordbruksverk, stödja de regionalt utvecklingsansvariga aktörernas arbete med miljödriven näringslivsutveckling i alla branscher och energifrågor (N2017/07676/FF). Tillväxtverket redovisade uppdraget till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i april 2019

(N2018/00042/RTL). Under 2018 fattades beslut om 4,5 miljoner kronor exklusive medfinansiering, till olika typer av insatser av pilotkaraktär. Insatserna ska bidra med kunskaper om hur man på nationell och regional nivå kan stärka företagens konkurrenskraft och samtidigt bidra till utvecklingen av en cirkulär ekonomi i linje med Agenda 2030. Det pågår en mängd olika insatser i länen för att främja omställningen till en cirkulär ekonomi. Det finns enligt myndigheterna ett behov av att utveckla kunskap och kompetens om cirkulär ekonomi hos såväl aktörer med regionalt utvecklingsansvar och länsstyrelser som hos näringslivet. I april 2019 fick Tillväxtverket i uppdrag att fortsatt stödja landstingens och Gotlands kommuns arbete med miljödriven näringslivsutveckling i alla branscher och energifrågor, inklusive cirkulär ekonomi (N2019/01630/BI). Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) årligen senast den 15 april.

Varsel och omställning i näringslivet

Tillväxtverket fick i februari 2017 i uppdrag att bistå vid varsel och omställning i näringslivet (N2017/01030/RTS). Uppdraget slutredovisades till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i mars 2019 (N2018/01439/RTS). Tillväxtverket har inom ramen för uppdraget bedrivit ett operativt arbete med ett antal orter genom att stödja dem med bl.a. kunskap, nätverk och finansiering. Tillväxtverket har totalt beviljat 2,3 miljoner kronor till utvecklingsinsatser i de berörda orterna. Kommuner och olika aktörer som ställs inför större varsel och omställningar behöver ofta hantera flera olika perspektiv parallellt, vilket gör arbetet komplext. Ett metodstöd har utvecklats som kan användas av kommuner och aktörer med regionalt utvecklingsansvar i arbetet med att hantera större varsel och omställningar i näringslivet.

Stärkt lokal attraktionskraft

Tillväxtverket redovisade uppdraget att under perioden 2015–2018 stödja och vidareutveckla arbetet som kommuner och andra aktörer bedriver för stärkt lokal attraktionskraft till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i mars 2019 (N2019/01408/RTS). Inom uppdraget har

kommuner och andra aktörer genomfört insatser för att utveckla metoder som syftar till att stärka attraktionskraften för människor som vill bo och leva, besöka eller driva företag i kommunen. Några exempel på metodutveckling som genomförts är förtydligad process för företag som vill medverka i kommunala upphandlingar, sektorsövergripande samverkan mellan olika kommunala förvaltningar för att förbättra bl.a. planberedskap och näringslivsattraktivitet samt kommunal guide för medborgardialog för att främja ett gemensamt förhållningssätt i den kommunala förvaltningen.

Riksorganisationen Hela Sverige ska leva och Skärgårdarnas Riksförbund

Regeringen beslutade i maj 2018 att bevilja verksamhetsbidrag till Riksorganisationen Hela Sverige ska leva med 46,5 miljoner kronor för perioden 2019–2021 (N2018/00044/HL). Verksamhetsbidraget ska stödja det civila samhällets deltagande och medverkan inom områdena landsbygdsutveckling och regionalt tillväxtarbete. Regeringen beslutade i februari 2019 att bevilja verksamhetsbidrag till Skärgårdarnas Riksförbund med ca 5,5 miljoner kronor för perioden 2019–2021 (N2018/02620/HL). Verksamhetsbidraget ska bidra till möjligheterna att bo, verka och leva i skärgårdar samt på öar i hela landet.

Miljömässig och social redovisning av Tillväxtverkets insatser

Tillväxtverket har för 2018 redovisat hur stor andel av de projekt myndigheten finansierat som syftar till att lösa miljömässiga respektive sociala utmaningar (N2019/00844/SUN). Av de projekt myndigheten finansierade 2018 hade 35 procent som syfte eller bidrog till att lösa miljömässiga utmaningar. 60 procent av finansierade projekt syftade direkt eller bidrog till att lösa sociala utmaningar. Som en del i Tillväxtverkets samlade bedömning av ansökningar om finansiering, följs även upp i vilken omfattning projekt integrerar miljö, jämställdhet och mångfald i planering, genomförande och uppföljning. Av de projekt som beviljats finansiering 2018 hade 26 procent integrerat miljö i sin projektutformning, 48 procent hade integrerat jämställdhet och 53 procent hade integrerat mångfald.

Kommersiell service i gles- och landsbygder finansierad av bl.a. anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder

Under detta utgiftsområde redovisar regeringen det totala stödet till kommersiell service som finansieras av utgiftsområde 19 Regional tillväxt och utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Syftet är att ge en helhetsbild av finansieringen av stöd till kommersiell service.

Redovisningen av de insatser som finansieras inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt bygger på rapporter från Tillväxtverket (N2019/01752/RTL och N2019/01724/RTL). Redovisningen av de insatser som finansieras inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel bygger på rapport från Statens jordbruksverk (N2019/00810/JL).

Regionala serviceprogram samordnar olika typer av service

Regionala serviceprogram samordnar t.o.m. 2020 aktörer och insatser som genomförs för att främja tillgänglighet till kommersiell och viss offentlig service för företag och medborgare i servicelesa områden. Serviceprogrammen är strategiska program för de aktörer som på regional nivå arbetar med frågor som rör tillgänglighet till service. De insatser som genomförs bidrar enligt Tillväxtverket i allt högre grad även till att utveckla samverkan och kunskap hos de aktörer som arbetar med samhällsplanering och näringslivsfrämjande.

Stöd till kommersiell service inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt

För att stödja kommersiell service i gles- och landsbygder finns investeringsbidrag, hemsändningsbidrag, servicebidrag, investeringslån och särskilt driftstöd.

Under 2018 beviljades stöd till kommersiell service med totalt 81 miljoner kronor, inklusive det särskilda driftstödet. Av tabell 2.11 framgår beslutade stöd till kommersiell service fördelat på län. Därutöver har projektmedel beviljats med 4,8 miljoner kronor i syfte att utveckla olika typer av lokala servicelösningar, se tabell 2.13.

Det särskilda driftstödet, som kan beviljas till butiker i sårbara och utsatta områden, uppgick 2018 till 52 miljoner kronor. Under 2018 har 269 butiker beviljats särskilt driftstöd vilket kan

jämföras med 186 butiker 2017. Tillväxtverket konstaterar att butiker som beviljats särskilt driftstöd har en mer positiv syn på framtiden eftersom stödet är långsiktigt. Det kan underlätta vid ägarskiftet och det har haft en positiv effekt på viljan att investera i butikerna. Det särskilda driftstödet tycks ha haft betydelse för att åtminstone tillfälligt bromsa en fortsatt butiksavveckling.

Tabell 2.11 Beslutat stöd till kommersiell service, exklusive projektmedel, inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt, fördelat på län

Miljoner kronor				
Län/år	2015	2016	2017	2018
Stockholm	0,3	3,0	3,3	4,6
Uppsala	0,2	0,7	1,2	1,2
Södermanland	0,05	0,3	0,3	0,9
Östergötland	2,1	2,5	1,8	3,7
Jönköping	1,1	1,1	1,2	3,9
Kronoberg	1,3	1,1	1,6	8,1
Kalmar	3,4	2,0	2,6	4,8
Gotland	0	0	0,04	0
Blekinge	1,7	1,1	0,6	0,5
Skåne	0	0,3	0,3	0,4
Halland	0,2	0,6	0,3	0,8
Västra Götaland	1,3	4,3	4,2	5,7
Värmland	6,2	4,4	2,6	3,8
Örebro	0,8	0,7	0,8	0,9
Västmanland	1,4	0,7	0,4	1,0
Dalarna	1,9	2,5	2,1	3,4
Gävleborg	2,3	2,5	2,6	8,1
Västernorrland	6,2	11,2	3,9	5,5
Jämtland	4,1	5,6	5,4	5,7
Västerbotten	10,8	9,5	9,1	9,5
Norrbottnen	5,6	9,2	8,9	8,2
Summa	51	63	53	81

Källa: Tillväxtverket.

Uppföljning av indikator för tidigare beviljat stöd till kommersiell service inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt

I syfte att följa upp stöd till kommersiell service finns indikatorn överlevnadsgrad. Se avsnittet Vissa centrala indikatorer för insatser som finansieras inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt. Indikatorn avser faktiskt utfall av tidigare beviljade stöd i förhållande till jämförbara kontrollgrupper.

Enligt Tillväxtverket har företag som fått stöd till kommersiell service 2014 en högre överlevnadsgrad under en treårsperiod, inklusive 2014, än företag i kontrollgruppen.

Stöd till kommersiell service inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Av tabell 2.12 framgår beslutade investeringsstöd 2016–2018 till kommersiell service med finansiering från landsbygdsprogrammet, fördelat på län. Stödet har ökat med 46 miljoner kronor mellan 2016 och 2018. Orsaken är huvudsakligen att ett minskat antal investeringsbidrag som tidigare år har finansierats av medel inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt i stället finansieras inom landsbygdsprogrammet. Därutöver har projektmedel inom landsbygdsprogrammet beviljats med 31,4 miljoner kronor för lokal serviceutveckling. Se även utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Tabell 2.12 Investeringsstöd till kommersiell service, exklusive projektmedel, fördelat på län inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Miljoner kronor

Län/år	2016	2017	2018
Stockholm	3,6	5,8	6,3
Uppsala	1,9	0	1,3
Södermanland	0,9	1,5	1,1
Östergötland	2,0	3,0	1,5
Jönköping	0,2	5,9	2,4
Kronoberg	0,9	0,6	4,2
Kalmar	1,1	3,0	3,3
Gotland	1,1	1,4	0
Blekinge	0,1	1,1	1,9
Skåne	0,1	0,6	2,9
Halland	0	4,2	1,5
Västra Götaland	3,3	4,7	8,4
Värmland	0	4,0	6,4
Örebro	1,1	2,8	0,4
Västmanland	0,6	0,2	0
Dalarna	0,7	6,6	4,3
Gävleborg	3,3	2,1	4,6
Jämtland	1,1	5,5	14,1
Västernorrland	4,7	3,7	5,4
Västerbotten	3,9	11,4	9,0
Norrbottnen	11,8	9,9	9,0
Summa	42	78	88

Anm.: Tabellen innehåller beviljat investeringsstöd till service i åtgärd 7.4 i landsbygdsprogrammet 2014–2020.

Källa: Tillväxtverket.

Totalt stöd till kommersiell service inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt och utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Stödet till kommersiell service som finansierats från både utgiftsområde 19 Regional tillväxt och utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel uppgick totalt till 205 miljoner kronor, vilket framgår av tabell 2.13.

Enligt Tillväxtverket har trenden med försämrad tillgänglighet till framför allt dagligvaror och drivmedel stannat upp de senaste fem åren. Det beror delvis på att avvecklingen gått så långt i vissa områden så att det bara finns en butik kvar inom rimligt avstånd. Sårbarheten är stor om också den butiken försvinner. De medel som har beviljats till dagligvarubutiker och drivmedelsstationer har dock sannolikt haft en bromsande effekt på avvecklingen. Det arbete som har genomförts på regional nivå för att stärka den

lokala servicen, ofta tillsammans med kommuner, har också bidragit till att belysa vikten av kommersiell service för att företag och människor ska kunna bo, verka och leva i gles- och landsbygder.

Tabell 2.13 Totalt stöd till kommersiell service, fördelat på stödtyper och utgiftsområden

Miljoner kronor

	2015	2016	2017	2018
Utgiftsområde 19 Regional tillväxt				
Servicebidrag	8,4	6,3	5,5	5,3
Hemsändningsbidrag	11,2	12,3	13,1	13,3
Investeringsbidrag	31,1	12,4	0,3	9,8
Investeringslån	0,2	0	0,3	0,1
Särskilt driftstöd	0	32,3	34,0	52,0
Projektverksamhet	7,0	6,0	10,2	4,8
Summa	58	69	63	85
Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel				
Investeringsstöd i landsbygdsprogrammet	0	42,2	78	87,9
Projektmedel i landsbygdsprogrammet ¹	0	28,8	32,4	31,4
Summa	0	71	110	119
Totalt	58	140	174	205

¹ Avser Tillväxtverket beviljade projektmedel i åtgärd 16.2 i landsbygdsprogrammet 2014–2020.

Källor: Tillväxtverket och Statens jordbruksverk.

Selektiva regionala företagsstöd finansierat av anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder och anslaget 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014–2020

Syftet med de selektiva regionala företagsstöden är att främja hållbar tillväxt och ökad konkurrenskraft i stödföretagen och därmed en hållbar regional tillväxt. Stöden bidrar därmed till målet för politikområdet.

Med selektiva regionala företagsstöd avses statligt stöd för att regionalt främja små och medelstora företag samt statligt stöd till regionala investeringar.

Inom ramen för de selektiva regionala företagsstöden finns en rad olika stödformer som kan beviljas i hela eller delar av landet beroende på stödform. De flesta regionala företagsstöd beviljas i hela landet, med undantag för regionalt

investeringsstöd som är begränsat till särskilda stödområden.

I enlighet med EU:s regler om statligt stöd får Sverige ha nationella stödområden som omfattar 12,26 procent av befolkningen och som geografiskt återfinns i glesare miljöer i de mellersta och norra delarna av landet, enligt förordningen (1999:1382) om stödområden för vissa regionala företagsstöd.

De selektiva regionala företagsstöden finansieras av anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* men kan även medfinansieras av anslaget 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014–2020*.

Investeringar som får regionala företagsstöd finansieras till största delen av företagen själva eller via den reguljära kapitalmarknaden. Det mesta av stödet till företag avser stöd till små och medelstora företag, dvs. företag med 0–249 anställda.

Avsnittet bygger på rapporten Uppföljning av regionala företagsstöd, stöd till projektverksamhet och stöd till kommersiell service, budgetåret 2018 (N2019/02215/RTL).

I tabell 2.14 redovisas beviljade selektiva regionala företagsstöd för perioden 2015–2018. Av tabellen framgår att det totalt beviljades 696 miljoner kronor i stöd under 2018.

Av de totalt beviljade medlen avsåg 324 miljoner kronor regionalt investeringsstöd i syfte att få till stånd investeringar i företag i stödområdet. 146 miljoner kronor avsåg särskilt investeringsstöd till små och medelstora företag i hela landet. Dessutom avsåg 170 miljoner kronor stöd för att främja utvecklingen av små och medelstora företag i hela landet, inklusive s.k. affärsutvecklingscheckar. Återstoden, dvs. nästan 56 miljoner kronor, har beviljats som stöd för innovativa varor och tjänster i företagens inledande utvecklingsfas i hela landet, s.k. såddfinansiering.

Efter några år med ökade beviljade selektiva regionala företagsstöd har det under 2018 skett en minskning, vilket bl.a. beror på att affärsutvecklingsutvecklingscheckarna från Tillväxtverket är på en lägre nivå än 2017 och att en ökad osäkerhet om bl.a. konjunkturutvecklingen har minskat investeringsviljan hos vissa företag. Under 2018 beviljades affärsutvecklingscheckar för internationalisering och digitalisering med totalt 99 miljoner kronor. Affärsutvecklingscheckarna för digitalisering har koppling till genomförandet av regeringens arbete med Smart

industri – en nyindustrialiseringsstrategi för Sverige, se utgiftsområde 24 Näringsliv.

Investeringar som beräknas delfinansieras med de selektiva regionala företagsstöden uppgick 2018 till 2 861 miljoner kronor, se tabell 2.14. Av samma tabell framgår att sysselsättningen förväntas öka med 4 795 arbetstillfällen, med en jämn fördelning mellan män och kvinnor. Dessa uppgifter bör dock tolkas med försiktighet, då de baseras på en uppskattning av företagen.

Tabell 2.14 Beviljade selektiva regionala företagsstöd av länsstyrelser, berörda landsting, samverkansorganet i Kalmar län och Gotlands kommun samt Tillväxtverket och uppföljning av vissa indikatorer

Indikator/år	2015	5016	2017	2018
Beviljat belopp (mnkr)	525	723	757	696
Beräknat antal nya arbetstillfällen totalt ¹	3 751	5 415	5 851	4 795
Beräknat antal nya arbetstillfällen kvinnor ¹	1 526	2 401	2 730	2 382
Beräknat antal nya arbetstillfällen män ¹	2 225	3 014	3 121	2 413
Investeringar som beräknas delfinansieras av de selektiva regionala företagsstöden (mnkr)	1 891	3 012	2 585	2 861

¹ Exklusive såddfinansiering eftersom detta inte beräknas.

Källa: Tillväxtverket.

I tabell 2.15 redovisas beviljade selektiva regionala företagsstöd under 2018 fördelade på län. I tabellen framgår även omfattningen på de investeringar som beräknas delfinansieras av de selektiva regionala företagsstöden samt beräknad sysselsättningsökning fördelat på kvinnor och män per län. Fördelningen av den beräknade sysselsättningsökningen är jämt fördelad mellan kvinnor och män. De län som beviljats mest stöd är Jämtlands län och Västerbottens län. I Västerbottens län har de selektiva regionala företagsstöden delfinansierat de största totala investeringarna.

Tabell 2.15 Beviljade selektiva regionala företagsstöd av länsstyrelser, berörda landsting, samverkansorganet i Kalmar län och Gotlands kommun samt Tillväxtverket under 2018, fördelat på län

Län/indikatorer	Beviljat belopp i mnkr	Investeringar som beräknas delfinansieras av de selektiva regionala företagsstöden i mnkr	Beräknad sysselsättningsökning kvinnor	Beräknad sysselsättningsökning män
Stockholm	17	34	215	190
Uppsala	3	5	30	37
Södermanland	2	5	15	14
Östergötland	12	24	96	105
Jönköping	6	12	45	48
Kronoberg	6	11	19	27
Kalmar	16	33	125	152
Gotland	16	56	57	40
Blekinge	5	12	55	53
Skåne	20	39	132	153
Halland	14	28	196	178
Västra Götaland	53	141	280	265
Värmland	60	306	144	110
Örebro	19	64	66	74
Västmanland	15	41	83	109
Dalarna	31	99	98	90
Gävleborg	42	148	129	120
Västernorrland	60	191	111	137
Jämtland	90	337	73	93
Västerbotten	132	1 019	269	273
Norrbotten	79	257	144	145
Summa	696	2 861	2 382	2 413

Källa: Tillväxtverket.

I tabell 2.16 framgår de selektiva regionala företagsstöden fördelade på de största verksamhetsarterna 2015–2018. Tillverkning är den verksamhetsart som beviljats mest stöd. Även fördelningen mellan övriga verksamhetsarter är relativt konstant över åren. Dock har omfattningen av kultur, fritid och nöje minskat betydligt under 2018.

Tabell 2.16 Beviljade selektiva regionala företagsstöd av länsstyrelser, berörda landsting, samverkansorganet i Kalmar län och Gotlands kommun samt Tillväxtverket, fördelat på de största verksamhetsarterna

Miljoner kronor

Verksamhetsart/år	2015	2016	2017	2018
Tillverkning	198	305	319	325
Hotell- och restaurangverksamhet	80	61	75	73
Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	40	50	70	69
Informations- och kommunikationsverksamhet	38	44	56	48
Kultur, nöje och fritid	41	64	50	13
Övrigt ¹	128	199	187	168
Summa	525	723	757	696

¹Avser bl.a. handel, byggverksamhet, fastighetsverksamhet och uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster.
Källa: Tillväxtverket.

Uppföljning av indikatorer för tidigare beviljade selektiva regionala företagsstöd

I syfte att följa upp de regionala företagsstöden finns det indikatorer, se avsnittet Vissa centrala indikatorer för insatser som finansieras inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt. Indikatorerna avser faktiskt utfall av tidigare beviljade regionala företagsstöd i förhållande till jämförbara kontrollgrupper.

Enligt Tillväxtverket har de företag som beviljades selektiva regionala företagsstöd under 2014 utvecklats starkare under en treårsperiod, inklusive 2014, än företagen i kontrollgrupperna, när det gäller indikatorerna förädlingsvärde, sysselsättning och överlevnadsgrad. Även indikatorn konkurrenskraft är något högre för stödföretagen, men avvikelsen mot kontrollgrupperna är små.

Regionalt transportbidrag finansierat av anslaget 1:2 Transportbidrag

Det regionala transportbidraget ska kompensera företag i de fyra nordligaste länen för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd samt stimulera till höjd förädlingsgrad i områdets näringsliv. Stödet bidrar därmed till målet för politikområdet.

Avsnittet bygger på rapporten Uppföljning av regionala företagsstöd, stöd till projektverksamhet och stöd till kommersiell service, budgetåret 2018 (N2019/02215/RTL).

Under 2018 har transportbidraget kompen-serat stödmottagande företag för deras transportkostnader med i genomsnitt 28 procent. Enligt en undersökning från Tillväxtverket 2018 instämmer 59 procent av stödmottagarna i mycket hög grad, i hög grad eller i viss grad att bidraget har haft en positiv effekt på deras vidareförädling. Undersökningen har ändrats sedan föregående tillfälle och därför görs ingen jämförelse med tidigare år. Det mesta av stödet har utbetalats till små och medelstora företag, dvs. företag med 0–249 anställda.

Under 2018 har 427 miljoner kronor betalats ut i transportbidrag. Som framgår av tabell 2.17 har utbetalningarna ökat de senaste tre åren, dels beroende på den starka konjunkturen med ökad efterfrågan som medfört högre produktion och därmed ökade transporter, dels är det en förändring i EU:s lagstiftning som innebär att transportbidrag numera även kan beviljas till företag för transporter av vidareförädlade produkter inom bl.a. jordbruks- och livsmedelssektorn. Det har under 2018 inneburit ett tillskott på ett femtiotal livsmedelsföretag som nya stödmottagare.

I tabell 2.17 framgår även transportbidragets fördelning mellan berörda län 2015–2018, där fördelningen är relativt konstant över åren. Västerbottens län och Norrbottens län är de största mottagarna av transportbidrag vilket primärt förklaras av att stödnivåerna i dessa län generellt är högre än i Västernorrlands län och Jämtlands län.

Tabell 2.17 Utbetalt regionalt transportbidrag fördelat på län

Miljoner kronor

Län/år	2015	2016	2017	2018
Västernorrland	45	38	47	40
Jämtland	51	46	49	55
Västerbotten	146	175	170	185
Norrbotten	112	126	131	147
Summa	354	385	397	427

Källa: Tillväxtverket.

I tabell 2.18 framgår transportbidraget fördelat på antal arbetsställen 2015–2018. Antalet arbetsställen har tidigare minskat något över åren, men under 2018 har det ökat. Det kan förklaras av ökat

antal stödmottagare kopplade till bl.a. livsmedelssektorn.

Tabell 2.18 Regionalt transportbidrag fördelat på antal arbetsställen

År	2015	2016	2017	2018
Antal arbetsställen	585	578	555	601
Utbetalt transportbidrag, mnkr	354	385	397	427

Källa: Tillväxtverket.

I tabell 2.19 framgår transportbidraget fördelat på största verksamhetsarter 2015–2018. Trävarutillverkning är den verksamhetsart som beviljats mest transportbidrag. Den största ökningen har under det senaste året varit inom livsmedel.

Tabell 2.19 Utbetalt regionalt transportbidrag fördelat på verksamhetsarter

Miljoner kronor

Verksamhetsart/år	2015	2016	2017	2018
Trävarutillverkning	138	143	155	160
Tillverkning av transportmedel	15	55	40	43
Kemisk industri	46	32	38	37
Metallvarutillverkning (ej maskin)	36	33	37	39
Maskintillverkning	30	36	36	41
Livsmedel	26	25	26	34
Järn, stål och metallverk	8	13	12	13
Övrig tillverkning ¹	55	48	53	60
Summa	354	385	397	427

¹ Avser bl.a. betongvaru-, plastvaru- och gummivarutillverkning, tillverkning av elektroniska komponenter och sportartiklar.

Källa: Tillväxtverket.

Uppföljning av indikatorer för tidigare beviljat transportbidrag

I syfte att följa upp transportbidrag finns det indikatorer och dessa är samma som för de selektiva regionala företagsstöden. Se avsnittet Vissa centrala indikatorer för insatser som finansieras inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt. Indikatorerna avser faktiskt utfall av tidigare beviljade transportbidrag i förhållande till jämförbara kontrollgrupper.

Företag som beviljats transportbidrag 2014 har enligt Tillväxtverket utvecklats starkare under en treårsperiod, inklusive 2014, än företag i kontrollgruppen när det gäller indikatorerna förädlingsvärde, sysselsättning, överlevnadsgrad och konkurrenskraft.

Uppföljning av jämställdhetsindikatorer för regionala företagsstöd och stöd till kommersiell service

Könsuppdelade indikatorer för de selektiva regionala företagsstöden när det gäller de företag som beviljades bidrag under 2018 redovisas i tabell 2.20 och tabell 2.21. I tabell 2.20 ingår även transportbidraget. Könsuppdelade indikatorer för stöd till kommersiell service redovisas i tabell 2.20.

I tabell 2.20 framgår en skev fördelning vad gäller andelen kvinnor respektive män i företagsledning och styrelse i de stödmottagande företagen i fråga om selektiva regionala företagsstöd och transportbidrag. Det är även betydligt fler män än kvinnor anställda i de stödmottagande företagen, särskilt vad gäller transportbidraget. Samtidigt finns positiva tendenser, exempelvis har andelen kvinnor i företagsledning vad gäller stöd för att regionalt främja små och medelstora företag ökat med 4 procentenheter jämfört med föregående år. Stöd till kommersiell service har en jämn fördelning när det gäller andelen kvinnor och män i företagsledning och styrelse.

Uppgifterna i tabell 2.20 kan exempelvis jämföras med att ca 71 procent av de operativa företagsledningarna 2017 i Sverige är män (Tillväxtverkets webbplats).

Tabell 2.20 Jämställdhetsindikatorer för regionala företagsstöd och stöd till kommersiell service 2018

	Antal anställda kvinnor	Antal anställda män	Företagsledning ¹ andel kvinnor (%)	Företagsledning ¹ andel män (%)	Styrelse andel kvinnor (%)	Styrelse andel män (%)
Stöd till regionala investeringar	1 114	4 067	16	84	27	73
Stöd för att regionalt främja små och medelstora företag	2 913	6 698	25	75	25	75
Transportbidrag	4 650	20 062	10	90	22	78
Stöd till kommersiell service	667	263	46	54	48	52
Summa	9 344	31 090				

¹ Verkställande direktör eller kontaktperson.
Källa: Tillväxtverket.

I tabell 2.21 framgår att de förväntade antalet nya arbetstillfällen genom de selektiva regionala företagsstöden är relativt jämnt fördelade mellan kvinnor och män med en generell utjämnande tendens över åren. Dessa uppgifter bör dock tolkas med försiktighet, då de baseras på en uppskattning av företagen.

Tabell 2.21 Fördelning av kvinnor och män i procent av beräknat antal nya arbetstillfällen genom selektiva regionala företagsstöd

Stödform/år		2015	2016	2017	2018
Stöd till regionala investeringar ¹	Kvinnor	37	44	42	48
	Män	63	56	58	52
Stöd för att regionalt främja små och medelstora företag ¹	Kvinnor	44	45	47	51
	Män	56	55	53	49

¹ Exklusive såddfinansiering då sysselsättningsökning inte beräknas på denna.
Källa: Tillväxtverket.

Utveckling av hållbarhet inom de regionala företagsstöden

Tillväxtverket fick i regleringsbrev för 2018 i uppdrag att bidra till att utveckla de regionala företagsstöden när det gäller jämställdhet, integration och miljö, inklusive klimat. Ett arbete med detta pågår fortfarande.

Tillväxtverket har redovisat att en pilotsatsning med checkar för hållbara och effektiva transporter har avslutats (N2019/00844/SUN). Checkarna riktade sig till små företag inom tillverkningsindustrin i de fyra nordligaste länen. Syftet var bl.a. att genom effektivare transportlösningar öka företagens konkurrenskraft och samtidigt minska miljö- och klimatpåverkan. Sju företag genomförde projekt kopplat till detta och det omfattade insatser för varuflödesoptimering, förkortade ledtider, byte av transportsätt till kombitransport eller samlastning med andra.

EU:s regionalfondsprogram finansierat av bl.a. anslaget 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020

För programperioden 2014–2020 fördelas medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) till ett antal program inom de två målen Investering för tillväxt och sysselsättning och Europeiskt territoriellt samarbete (Interreg). Regionalfondsprogrammen för dessa två mål täcker geografiskt hela Sverige.

För att uppnå målet för politikområdet och målet för sammanhållningspolitiken är det betydelsefullt att genomföra insatser inom bl.a. innovation, ökad konkurrenskraft i små och medelstora företag, koldioxidnsål ekonomi och miljöinvesteringar. Satsningar på dessa områden genomförs inom regionalfondsprogrammen.

Tillväxtverket har redovisat en lägesrapport avseende genomförandet av regionalfondsprogrammen, inklusive Europeiskt territoriellt samarbete, till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i april 2019 (N2019/01706/RTL). Avsnittet nedan bygger i huvudsak på denna rapport.

Investering för tillväxt och sysselsättning 2014–2020

Insatserna för Investering för tillväxt och sysselsättning genomförs inom åtta regionala strukturfondsprogram och ett nationellt regionalfondsprogram. Medlen från EU redovisas på anslaget 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014–2020*. Insatserna medfinansieras även av anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* och statliga myndigheter och övriga aktörer. En resultatredovisning av regionalfondsprogrammen är genom detta även delvis en redovisning av

insatser som medfinansierats av bl.a. anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder*.

Den totala omfattningen, inklusive EU-medel samt offentlig och privat nationell medfinansiering, av de nio regionalfonds-programmen, är ca 16 miljarder kronor. Av detta belopp uppgår EU-ramen till ca 8 miljarder kronor.

Totalt har det t.o.m. 2018 beviljats EU-medel för ca 6,7 miljarder kronor, vilket motsvarar 87 procent av EU-ramen, se tabell 2.26. Totalt har 2,9 miljarder kronor, motsvarande 38 procent av ramen, betalats ut till projekt.

I tabell 2.22 redovisas beslutade EU-medel per tematiskt mål, exklusive tekniskt stöd, per den 31 december 2018. Inom området tekniskt stöd redovisas kostnader för administration, dvs. kostnader för personal, information, uppföljning och utvärdering m.m. Regionalfondsprogrammen inriktas främst på strukturförändrande

insatser inom de tematiska målen 1 (stärka forskning, teknisk utveckling och innovation), 3 (öka konkurrenskraften hos små och medelstora företag) och 4 (stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi). Cirka 80 procent av de totala medlen om ca 16 miljarder kronor beräknas därför gå till dessa områden. Cirka 20 procent av de totala medlen går till det tematiska målet 4. Övriga medel går huvudsakligen till de tematiska målen 2 (öka tillgången till och användningen av informations- och kommunikationsteknik) och 7 (främja hållbara transporter).

Inom programmen Stockholm, Västsverige och Skåne-Blekinge genomförs insatser för hållbar stadsutveckling med stöd av flera av de tematiska målen. Regionalfondsmedel finansierar även arbetet med lokalt ledd utveckling genom den s.k. leader-metoden, se utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Tabell 2.22 Beslutade EU-medel fördelat på tematiska mål för de nio regionalfondsprogrammen inom Investering för tillväxt och sysselsättning t.o.m. 2018

Tematiskt mål	EU-ram mnkr ¹	Beslutade EU-medel mnkr	% av EU-ram
1. Stärka forskning, teknisk utveckling och innovation	1 999	1 694	85
2. Öka tillgången till och användningen av informations- och kommunikationsteknik	792	660	83
3. Öka konkurrenskraften hos små och medelstora företag	2 614	2 326	89
4. Stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi	1 410	1 217	86
7. Främja hållbara transporter	641	531	83
Summa	7 457	6 427	86

Anm.: Tabellen omfattar inte tekniskt stöd.

¹ Räknat på växelkurs 8,39 kronor. Växelkursen var 8,39 kronor t.o.m. den 31 juli 2019, i enlighet med den tidigare lydelsen av förordningen (1999:710) om valutakurs vid stöd från Europeiska struktur- och investeringsfonderna. EU-ramen för de åtta regionala och det nationella programmet inom Investering för tillväxt och sysselsättning har reviderats sedan föregående år.

Källa: Tillväxtverket.

Beslutade medel per tematiskt mål

I tematiskt mål 1 (stärka forskning, teknisk utveckling och innovation) finansieras bl.a. insatser för utveckling av innovationsmiljöer och kluster inom regionala styrkeområden, som exempelvis materialutveckling och medicinsk teknik. Cirka 1 700 miljoner kronor har beviljats till olika projekt, vilket motsvarar 85 procent av EU-ramen.

660 miljoner kronor i regionalfondsmedel har beviljats till tematiskt mål 2 (öka tillgången till och användningen av informations- och kommunikationsteknik). Majoriteten av medlen har investerats i utbyggnad av transportnät för bredband i de tre nordliga regionalfondsprogrammen. Stöd till bredbandsutbyggnad sker även via landsbygdsprogrammet, se utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Förvaltande myndigheter för respektive program, dvs. Tillväxtverket för regionalfondsprogrammen och Statens jordbruksverk för landsbygdsprogrammet, har i uppdrag att samverka kring bredbandsutbyggnaden.

I tematiskt mål 3 (öka konkurrenskraften hos små och medelstora företag) finansieras bl.a. insatser för utveckling av kluster, inkubatorer, export- och investeringsfrämjande, destinationsutveckling och företagsspecifik rådgivning. Dessutom finansieras insatser riktade mot integration och mångfald i företagande samt kapitalförsörjning, inklusive riskkapital. Efterfrågan på medel har varit hög och 2 300 miljoner kronor, ca 89 procent av tillgängliga regionalfondsmedel har beviljats.

En betydande andel av insatserna inom tematiskt mål 3 består av riskkapital. Beslut om riskkapitalinsatser i form av ägarkapital har fattats i samtliga åtta regionalfondsprogram för programperioden 2014–2020, se tabell 2.23.

EU-medlen till de åtta regionala riskkapitalfonderna uppgår till 608 miljoner kronor och det är Almi Invest AB som förvaltar fonderna. Fondernas s.k. kapitalbas, dvs. offentlig finansiering inklusive EU-medel, summerar till ca 1 300 miljoner kronor. Till det kommer minst lika mycket i privat finansiering. Målsättningen är att ca 340 portföljföretag ska få del av insatserna. Med portföljföretag avses de bolag som riskkapitalbolag investerar i. Antalet investeringsförfrågningar till fonderna är fortsatt hög, även om det fortsatt finns regionala skillnader i antalet investeringsförfrågningar och investeringstakt.

Totalt har 2 944 investeringsförfrågningar inkommit t.o.m. 2018. Av dessa har fonderna investerat i 259 företag med totalt ca 470 miljoner kronor. Därutöver kommer ca 1 340 miljoner kronor i privat kapital. Se även utgiftsområde 24 Näringsliv.

Dessutom genomförs två riskkapitalinsatser i det nationella programmet. Den ena, Swedish Venture Initiative, avser en fond-i-fond med syfte att investera i nya och befintliga privata riskkapitalfonder och förvaltas av Europeiska investeringsfonden (EIF). Den har en kapitalbas, dvs. offentlig finansiering inklusive EU-medel, på 388 miljoner kronor. Till det kommer finansiering från EIF på 194 miljoner kronor. Därutöver kommer privat finansiering. Den totala omslutningen förväntas uppgå till över 1 000 miljoner kronor. Under 2017 utsåg EIF tre fonder som ska investera i tidiga skeden i små och medelstora företag med tillväxtpotential. Till och med 2018 har underfonderna investerat i tio portföljföretag.

Den andra riskkapitalinsatsen i det nationella programmet, som finansieras inom tematiskt mål 4 (stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi), avser en grön investeringsfond och förvaltas av Almi Invest AB genom Almi Greentech AB. Syftet med fonden är att stärka utbudet av riskkapital för direktinvesteringar i företag med affärsmodeller som adresserar klimatutmaningen och bidrar till att minska utsläppen av koldioxid. Kapitalbasen i den gröna investeringsfonden är 650 miljoner kronor. Det tillkommer privat finansiering på över 500 miljoner kronor. Investeringsverksamheten har startat och fonden har investerat i fem företag med totalt 25 miljoner kronor. Målsättningen i de två fonderna i det nationella regionalfondsprogrammet är att 110 portföljföretag ska få del av satsningarna. Insatserna avseende riskkapital ingår som en del i kapitalförsörjningen inom den regionala tillväxtpolitiken. Se även utgiftsområde 24 Näringsliv.

I tematiskt mål 4 (stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi) finansieras, utöver riskkapital, t.ex. insatser för energieffektivisering i små och medelstora företag, byggnader, hållbart resande, utveckling av test- och demonstrationsmiljöer samt investeringar i laddinfrastruktur. Totalt har 1 200 miljoner kronor beviljats till olika projekt, vilket motsvarar 86 procent av EU-ramen.

I tematiskt mål 7 (främja hållbara transporter), inom de två nordligaste regionalfondsprogrammen, finansieras bl.a. investeringar i kollektivtrafik, hamnar, vägar, järnvägar samt rese- och logistikcentrum. Totalt har 531 miljoner kronor beviljats till olika projekt, vilket motsvarar 83 procent av EU-ramen.

Tabell 2.23 Investerade medel per program för riskkapital t.o.m. 2018

	Total budget mnr ¹	Antal portfölj-företag	Investerade medel av total budget mnr ¹	Privat kapital mnr
Regionala programmen:				
Övre Norrland	160	26	67	101
Mellersta Norrland	150	19	48	98
Norra Mellansverige	150	31	31	126
Stockholm	160	31	75	193
Östra Mellansverige	150	31	58	183
Västsverige	176	36	72	276
Småland och öarna	126	31	32	78
Skåne och Blekinge	200	54	89	289
Summa	1 272	259	470	1 343
Nationella programmet:				
Grön investeringsfond	650	5	25	47
Swedish Venture Initiative	388 ²	10	20	52
Summa	1 038	15	46	99
Total	2 310	274	516	1 442

¹ Offentlig finansiering inklusive EU-medel (kapitalbas).

² Till detta kommer finansiering från Europeiska investeringsfonden (EIF) på 194 mnr.

Källa: Tillväxtverket.

Medfinansierare

De tio största medfinansierarna, som framgår av tabell 2.24, står för ca 36 procent av den totala medfinansieringen på 7 100 miljoner kronor. Bland dessa medfinansierare finns aktörer på både regional och nationell nivå. Av den regionala medfinansieringen är en betydande del statlig finansiering. I det nationella regionalfondsprogrammet har investeringar genomförts för att bygga och etablera delar av forskningsinfrastrukturen i anläggningen Europeiska spallationskällan (European Spallation Source). I anläggningen blir det möjligt att studera alla typer av material, inklusive celler och molekyler, med hjälp av neutronstrålar.

Tabell 2.24 Största medfinansierarna till de åtta regionala strukturfondsprogrammen och det nationella regionalfondsprogrammet t.o.m. 2018

Medfinansier	mnr
Tillväxtverket	539
Statens energimyndighet	460
Almi Företagspartner AB moderbolag	314
Västra Götalands läns landsting	236
European Spallation Source	194
Jämtlands läns landsting	189
Värmlands läns landsting	188
Trafikverket	177
Gävleborgs läns landsting	164
Västerbottens läns landsting	149
Summa	2 609

Källa: Tillväxtverket.

Av tabell 2.26 framgår EU-ramen samt beslutade EU-medel fördelade på region. Fem program har en beslutsnivå på 90 procent eller högre. Det är Norra Mellansverige, Stockholm, Östra Mellansverige, Västsverige samt det nationella regionalfondsprogrammet.

Europeiskt territoriellt samarbete 2014–2020

Sverige deltar i tretton program inom ramen för det europeiska territoriella samarbetet. Samtliga territoriella program som Sverige deltar i hanteras utanför statsbudgeten.

Den totala omfattningen, inklusive EU-medel, medel från tredjeland (dvs. från länder som inte är medlemmar i EU, exempelvis Norge och Island) samt offentlig och privat nationell medfinansiering, av de sex gränsregionala och tre transnationella programmen som Sverige deltar i, uppgår totalt till ca 13,7 miljarder kronor. Av detta belopp uppgår EU-ramen till ca 8,2 miljarder kronor. I tabell 2.26 framgår att det t.o.m. 2018 beviljats ca 6,9 miljarder kronor i EU-medel. Det motsvarar 84 procent av EU-ramen.

De första projektbesluten fattades 2015 och ännu är få projekt avslutade. Till och med 2018 har ca 1,8 miljarder kronor utbetalats till projekten vilket motsvarar ca 22 procent av EU-ramen.

I tabell 2.25 framgår beslutade EU-medel t.o.m. den 31 december 2018 fördelat på tematiska mål för de gränsregionala och transnationella programmen exklusive tekniskt stöd och insatser för administrativ kapacitet.

Per den 31 december 2018 pågick ca 644 samarbetsprojekt med över 1 250 svenska projektpartner. Samma organisation kan dock delta i flera projekt. Svenska organisationer deltar främst i projekt inom tematiskt mål 1 (stärka forskning, teknisk utveckling och innovation) och inom tematiskt mål 6 (skydd av miljön och hållbar användning av resurser). Det är också

inom dessa tematiska mål som efterfrågan på medel varit högst. Aktörer från 20 av 21 län deltar i projekt finansierade av de territoriella programmen. Det är främst universitet och forskningsinstitut samt kommuner som deltar i projekten. Aktörer i Skåne, Västra Götalands och Stockholms län deltar i flest projekt.

Tabell 2.25 Beslutade EU-medel fördelat på tematiska mål för de nio gränsregionala och transnationella programmen inom Europeiskt territoriellt samarbete t.o.m. 2018

Tematiskt mål	EU-ram mnkr	Beslutade EU-medel mnkr	% av EU-ram
1. Stärka forskning, teknisk utveckling och innovation	1 985	1 849	93
3. Öka konkurrenskraften hos små och medelstora företag	790	649	82
4. Stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi	368	242	66
5. Anpassning till klimatförändringar	309	182	59
6. Skydd av miljön och hållbar användning av resurser	2 109	1 910	91
7. Främja hållbara transporter	1 506	1 213	81
8 och 10. Arbetskraftens rörlighet, lärande och utbildning	489	382	78
Summa	7 556	6 427	85

Anm.: Tabellen omfattar inte tekniskt stöd och insatser för administrativ kapacitet.
Källa: Tillväxtverket.

Av tabell 2.26 framgår EU-ramen samt beslutade EU-medel fördelade på gränsregionala och transnationella program. Beslutsnivåerna varierar från 57 till 98 procent. De två program som har lägst beslutsnivåer, Nord och Mellersta Östersjön, tillfördes ytterligare EU-medel under 2018, 154 respektive 85 miljoner kronor. Det transnationella Östersjöprogrammet har i stort sett beslutat om hela EU-ramen. Östersjöprogrammet är det Interreg-program som är tydligast länkat till EU:s strategi för Östersjöregionen och en viktig finansieringskälla för strategin.

Sverige deltar dessutom i ett program för samarbete med icke EU-länder, Kolarctic. Programmet syftar till att utveckla gränsöverskridande samarbete med Ryssland. Kommissionen godkände programmet i december 2015 och de första besluten fattades 2017. Totalt har det t.o.m. 2018 beviljats EU-medel för ca 140 miljoner kronor, vilket motsvarar 75 procent av EU-ramen, exklusive tekniskt stöd.

Tabell 2.26 Den totala omfattningen EU-medel för de åtta regionala strukturfundsprogrammen, Nationella regionalfundsprogrammet och Europeiskt territoriellt samarbete perioden 2014–2020 samt beslutade EU-medel t.o.m. 2018

Investeringar för tillväxt och sysselsättning	EU-ram mnkr	Beslutade EU-medel mnkr	% av EU-ram
Övre Norrland	1 769	1 391	79
Mellersta Norrland	1 285	1 106	86
Norra Mellansverige	1 216	1 093	90
Stockholm	306	290	95
Östra Mellansverige	579	558	96
Västsvrige	463	423	91
Småland och öarna	546	380	70
Skåne-Blekinge	505	431	85
Nationella programmet	1 102	1 071	97
Summa	7 771	6 742	87
Europeiskt territoriellt samarbete: Gränsregionala och transnationella samarbetsprogram			
Botnia-Atlantica	305	266	87
Mellersta Östersjön	1 113	822	74
Nord	507	289	57
Sverige-Norge	396	335	85
Södra Östersjön	696	609	87
Öresund-Kattegatt-Skagerrak	1 138	906	80
Nordsjön	1 403	1 132	81
Norra Periferin och Arktis	421	351	83
Östersjön	2 214	2 162	98
Summa	8 193	6 872	84
Totalt	15 964	13 614	85

Anm.: Räknat på växelkurs 8,39 kronor. Växelkursen var 8,39 kronor t.o.m. den 31 juli 2019, i enlighet med den tidigare lydelsen av förordningen (1999:710) om valutakurs vid stöd från Europeiska struktur- och investeringsfonderna. EU-ramen för de åtta regionala och det nationella programmet inom Investering för tillväxt och sysselsättning och EU-ramen för de gränsöverskridande programmen Nord och Mellersta Östersjön har reviderats sedan föregående år.
Källa: Tillväxtverket.

Uppföljning av indikatorer för Investering för tillväxt och sysselsättning samt Europeiskt territoriellt samarbete programperioden 2014–2020

För att följa upp insatserna inom de nio programmen för investering i tillväxt och sysselsättning finns flera indikatorer. Dessa indikatorer är bl.a.

- antal företag som får stöd
- ökad sysselsättning i företag som får stöd
- antal portföljföretag
- investerade medel
- privat kapital
- antal företag som samarbetar med forskningsinstitutioner
- antal företag som får stöd för att introducera nya produkter
- antal företag som får tillgång till bredband på minst 100 Mbit/s
- minskad energianvändning hos projektmedverkande företag och organisationer.

Genom insatserna i programmen förväntas bl.a. ca 20 000 företag få stöd. Med stöd avses såväl ekonomiskt stöd i form av bl.a. bidrag eller riskkapital, men också annat stöd till företag som arenor för samverkan mellan företag samt samverkan mellan företag och universitet och högskolor. Insatserna förväntas vidare bidra till ca 12 000 nya sysselsatta i företagen som får stöd. Riskkapitalinsatserna inom programmen förväntas totalt investera ca 2 300 miljoner kronor i regionalfondsmedel och offentlig finansiering. Fonderna förväntas attrahera ca 2 000 miljoner kronor i privat kapital i ca 450 portföljföretag. Till och med 2018 har totalt 516 miljoner kronor investerats i 274 portföljföretag. I dessa bolag tillkommer även privat finansiering med 1 442 miljoner kronor.

Till och med 2018 har programmen rapporterat in att mer än 17 000 olika företag har fått stöd genom projekt. Majoriteten av företagen har fått stöd på annat sätt än finansiellt. Dock har 1 300 företag fått finansiellt stöd genom riskkapital eller bidrag. Tillväxtverket samlar löpande in organisationsnummer för dessa företag och kommer på så vis att kunna följa deras utveckling.

Enligt projektbesluten förväntas ca 14 000 nya sysselsättningsstillfällen skapas i de företag som får stöd. Enligt rapporterat utfall har projektens

verksamhet fram t.o.m. 2018 bidragit till att skapa drygt 4 000 nya sysselsättningsstillfällen. Dessa uppgifter bör dock tolkas med försiktighet, då det är svårt att bedöma hur många arbetstillfällen ett stöd ger upphov till, i relation till andra faktorer som exempelvis konjunktursvängningar.

Av de företag som fått stöd under programperioden drivs 23 procent av kvinnor och 77 procent av män. 90 procent av företagen som ingått i de företagsinriktade projekten drevs av personer med svensk bakgrund. Som jämförelse drivs ca 82 procent av företagen i Sverige av personer med svensk bakgrund och ca 18 procent av personer med utländsk bakgrund.

Jämfört med hur det ser ut i det totala företagsbeståndet är kvinnor och personer med utländsk bakgrund underrepresenterade bland de företag som fått stöd. En förklaring kan enligt Tillväxtverket vara stödets utformning. Bolagsform och branschtillhörighet hos de företag som fått stöd skiljer sig från företagsstocken i sin helhet.

Inom tematiskt mål 1 (stärka forskning, teknisk utveckling och innovation) har enligt uppgifter från projekten 1 000 företag samarbetat med forskningsinstitutioner. Vidare uppges att 300 företag har introducerat nya produkter.

Det finns indikatorer för utbyggnad av transportnät för bredband inom de tre nordliga programmen för investering i tillväxt och sysselsättning. Sammanlagt har hittills avslutade projekt lett till att ca 3 000 företag fått tillgång till bredband på minst 100 Mbit/s.

Inom tematiskt mål 4 (stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi) har 2 000 företag fått stöd och närmare 210 miljoner kronor i privat kapital har investerats. Vidare uppskattar projekten att de bidragit till att 200 arbetstillfällen har skapats. Projektmedverkande företag och organisationer rapporterar att de minskat sin energianvändning med mer än 12 000 MWh vilket motsvarar en normal energianvändning i 600 villor under ett år.

De fyra gränsregionala program som förvaltas i Sverige har som mål att stödja ca 1 500 företag. Bland annat förväntas 300 företag delta i gränsöverskridande, transnationella och interregionala forskningsprojekt. Programmen har vidare som mål att ca 3 400 personer ska delta i projekt för ökad rörlighet på arbetsmarknaden. Det förväntade utfallet i beslutade projekt överstiger målen i programdokumenten för de flesta indikatorerna. Utfallet i avslutade projekt t.o.m. 2018 är

att ca 1 700 företag fått stöd, 423 företag har deltagit i gränsöverskridande forskningsprojekt och ca 1 300 personer har deltagit i projekt för ökad rörlighet på arbetsmarknaden.

Hållbarhetsdimensioner

En stor del av de insatser som genomförs för att stärka hållbarheten inom den regionala tillväxtpolitiken sker inom ramen för regionalfondsprogrammen perioden 2014–2020 inom både målet Investering för tillväxt och sysselsättning och Europeiskt territoriellt samarbete. De horisontella kriterierna bättre miljö, lika möjligheter och ickediskriminering samt jämställdhet ska fungera som verktyg för att nå projektens mål inom målet för Investering för tillväxt och sysselsättning.

Inom målet Investering för tillväxt och sysselsättning sker insatser för att främja en förbättrad miljö främst inom prioriteringen stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi, bl.a. genom insatser för energieffektivisering, och i form av en grön investeringsfond. Insatser sker även inom prioriteringarna forskning och innovation, hållbar stadsutveckling och hållbara transporter. Målet är att ca 3,8 miljarder kronor från regionalfondsprogrammen, inklusive medfinansiering, ska bidra till klimatinnsatser under perioden 2014–2020. Till och med 2018 har ca 70 procent av detta mål uppnåtts, vilket framgår av ovan nämnda framstegsrapport.

I programmen för Europeiskt territoriellt samarbete genomförs också mycket miljöinsatser inom de tematiska målen 4, 5 och 6 enligt tabell 2.25. Som exempel finns insatser för att bevara och skydda miljön. Totalt har knappt 2,3 miljarder kronor i EU-medel beviljats till denna typ av insatser.

Utvärderingar av regionalfonden

EU:s strukturfondsprogram perioden 2014–2020 innebär ökad resultatfokusering och ökade krav på att kunna visa vilka resultat som uppnås. Programmen utvärderas såväl före som under och efter genomförandet. Resultat från utvärderingar kommer löpande att presenteras.

En övergripande slutsats är att på en operativ och administrativ nivå fungerar de åtta regionala

strukturfondsprogrammen väl. Däremot framkommer att programmen har otydliga och ibland motsägelsefulla mål och att projekten i många fall är för lite inriktade på specifika regionala förutsättningar. En svårighet som lyfts fram i flera utvärderingar är att det har varit ett svagt söktryck som gör att det har varit en liten konkurrens mellan projektansökningarna. Vidare visar flera utvärderingar på en svag beredskap hos relevanta aktörer att genomföra, sprida och skala upp resultaten i projekten samt använda hållbarhet som drivkraft för hållbar regional utveckling. Det fokus på resultat som finns under programperioden 2014–2020 kan leda till att intresset för experiment och nyskapande har minskat. Trots att utvärderingarna visar på brister i lärandet så har Sverige i en internationell jämförelse bedrivit ett ambitiöst arbete med lärande som har kombinerats med ett ökat fokus på resultat och effekter (N2019/02275/RTL).

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser har utvärderat instrumenten för riskkapital inom ramen för de åtta regionalfondsprogrammen för perioden 2007–2013, men också delvis de nio regionalfondsprogrammen 2014–2020 (N2019/02049/RTL). De regionala riskkapitalfonderna ska dels skapa tillväxt i de enskilda företagen, dels förbättra den regionala kapitalförsörjningsstrukturen. Med regional kapitalförsörjningsstruktur avses i detta sammanhang ett geografiskt områdes förmåga att finansiera investeringsmogna företag och förse dem med relevant finansieringsnära information och rådgivning. En sådan struktur utgörs av antalet och egenskaperna hos finansiella och förstärkande aktörer samt underliggande formella och informella institutioner.

Utvärderingen från Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser visar att de regionala riskkapitalfonderna sammantaget skapat tillväxt av antalet anställda i portföljföretagen både på kort och på lång sikt. Effekten är dock heterogen och mest påtaglig där den marknadskompletterande effekten kan förväntas vara lägst, nämligen företag inom informations- och kommunikationsteknik (IKT) och Life Science, i storstadsregioner och i expansionsfaser. För insatsen som helhet visar denna utvärdering inte några statistiskt säkerställda effekter på omsättning och produktivitet i portföljföretagen.

Utvärderingen visar på stora geografiska skillnader i kapitalförsörjningsstrukturerna såväl mellan som inom regionerna. Även i områden

med starka regionala kapitalförsörjningsstrukturer tenderar styrkan att snabbt avta med avståndet från regioncentrum och därmed vara svagare på landsbygden. Möjligheten att påverka den regionala kapitalförsörjningsstrukturen genom en enskild kapitalförsörjningsinsats är begränsad anser Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser. Anledningen till detta är att den regionala kapitalförsörjningsstrukturen påverkas av många faktorer och består av en komplex struktur av aktörer, verktyg, kunskap och nätverk. Förutsättningarna att få en strukturpåverkande effekt kan öka om insatsen är långsiktig, resursstark, väl anpassad till målgruppen, tar hänsyn till regionala skillnader och kan tillgodogöra sig interaktioner med andra insatser för kapitalförsörjning.

Riksdagens tillkännagivanden

Riksdagen lämnade i april 2016 två tillkännagivanden till regeringen med bäring på statliga myndigheters lokalisering och organisering (bet. 2015/16:NU17 punkt 2, rskr. 2015/16:201 samt bet. 2015/16:FiU25 punkt 9, rskr. 2015/16:208). I utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning framgår bl.a. att regeringen i och med regeringens beslut om omlokaliseringar, myndigheternas egna initiativ till lokaliseringar samt införandet av förordningen (2019:202) om statliga myndigheters lokalisering anser att tillkännagivandena är slutbehandlade.

2.5.2 Analys och slutsatser

Inledning

Förutsättningarna för att skapa utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft varierar över landet. Möjligheterna att leva samt att etablera och utveckla företag och verksamheter är beroende av ett antal grundläggande strukturella förutsättningar i de miljöer de bor och verkar i. Det handlar bl.a. om tillgång till transporter och andra former av kommunikationer, service, arbetsmarknader, boende, samt närhet till utbildning, forskning och innovationsmiljöer.

Områden med likartade strukturella förutsättningar utvecklas ofta olika. Det gäller såväl i gles- och landsbygder som i små och medelstora

städer och storstadsområden. Det finns följaktligen fler faktorer än de strukturella som påverkar utvecklingsmöjligheterna. I län med likartade strukturella förutsättningar finns det ändå ofta inomregionala skillnader.

Den generella bilden är dock att befolkningsmässigt större regioner, bl.a. städer, med väl utvecklade kommunikationer är mer attraktiva och har bättre förutsättningar för att skapa utvecklingskraft och stärkt konkurrenskraft än befolkningsmässigt mindre regioner, med stora avstånd till större städer med sämre utvecklade kommunikationer. Bilden nyanseras samtidigt av att ett antal befolkningsmässigt små regioner har särskilda förutsättningar som kan utgöra komparativa fördelar, exempelvis stora råvaruresurser eller särskilt attraktiva livs- och boendemiljöer. Andra särskilda förutsättningar kan vara attraktiva natur- och kulturmiljöer, kulturvärden eller en särskild näringslivsstruktur. Även andra befolkningsmässigt mindre regioner har möjligheter att utvecklas utifrån sina särskilda förutsättningar.

Utvecklingsnivån påverkas även av faktorer som nyföretagande, företagsutveckling och innovationsförmåga. Andra viktiga faktorer är digitaliseringsnivå inklusive tillgång till digital infrastruktur, det civila samhällets struktur och omfattning samt regionalt ledarskap.

Viss kunskap som är relevant för företagen är inte begränsad av nationens gränser utan hämtas snarare på en global marknad. Annan kunskap, ofta benämnd tyst kunskap, främjas ofta i nätverk i den lokala eller regionala miljön och är betydligt mer bunden till en viss geografi. Anledningen till detta är att konkurrenskraft påverkas av företagens möjlighet och förmåga att ta till sig information och kunskap samt av att vara lärande och innovativa. Detta är faktorer som bl.a. främjas i den lokala och regionala miljön.

Sammantaget visar indikatorerna för att följa den övergripande utvecklingen i Sveriges FA-regioner på stora och ökade skillnader mellan FA-regionerna. Detta visar sig på områden kopplade till demografi och rörlighet såsom arbetskrafts- och kompetensförsörjning. En positiv utveckling är minskande skillnader mellan kvinnor och män när det gäller att leda företag samt andelen förvärvsarbetande i många FA-regioner. Dessutom visar utvecklingen på viss minskande regionala skillnader för arbetsproduktiviteten.

Strategier för hållbar regional tillväxt

En central del i den regionala tillväxtpolitiken har varit ömsesidig samordning av långsiktiga nationella strategier och program med regionala strategier och program. Det har skapat bättre förutsättningar för ett sammanhållet, strategiskt och långsiktigt hållbart regionalt tillväxtarbete. Regeringens bedömning är att den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 och dess prioriteringar bidrar till att uppfylla målet med den regionala tillväxtpolitiken.

Partnerskapsöverenskommelsen bidrar till en ökad samordning av Europeiska struktur- och investeringsfonderna i Sverige.

Arbetet med de regionala utvecklingsstrategierna bidrar bl.a. till att genomföra nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 och till målet för den regionala tillväxtpolitiken. De nuvarande regionala utvecklingsstrategiernas breda inriktning har ofta en stark koppling till målen i Europa 2020-strategin och bidrar därmed till Sveriges måluppfyllelse på EU-nivå. Enligt regeringen är det positivt att landstingen i alla län och Gotlands kommun har nyligen framtagna eller är på gång att ta fram nya regionala utvecklingsstrategier och att dessa relaterar till Agenda 2030.

Landstingen och Gotlands kommun har till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) redovisat en analys och identifierade prioriteringar avseende det framtida regionala tillväxtarbetet i respektive län.

Sektorssamordning och flernivåsamverkan främjar synergier mellan aktörer och sektorer

För att uppnå målet för politikområdet krävs sektorssamordning och flernivåsamverkan. Detta skapar effektivare lösningar och främjar synergier mellan aktörer och sektorer.

Dialoger inom olika forum och nätverk är centrala för att skapa nationell och regional förankring avseende inriktning och prioriteringar för det regionala tillväxtarbetet. Genom dessa dialoger har regeringen fått ökad kunskap om de regionala förutsättningarna samtidigt som aktörer med regionalt utvecklingsansvar har fått möjlighet att ge inspel och underlag till regeringen. Regeringen bedömer att dialogerna därmed bidrar till att utveckla styrningen, främja

lärandet samt stärka sektorssamordning och flernivåsamverkan. Regeringen avser fortsätta med att i dialogerna hantera aktuella frågor och samhällsutmaningar.

Regeringen bedömer att medlen inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt leder till att strategiska insatser kommer till stånd utifrån olika lokala och regionala förutsättningar. Medlen påverkar utvecklingen i länen när de används i samverkan med övriga aktörers resurser, såväl offentliga och privata aktörers som det civila samhällets. Insatserna inom utgiftsområdet stöder därför samordnade processer och medför att investeringar görs mer sektorsövergripande. Insatserna bidrar även till sektorssamordning och flernivåsamverkan.

För att få ett tydligt genomslag för det regionala tillväxtarbetet behövs bl.a. ett starkt regionalt ledarskap med inflytande över och ansvar för vissa statliga tillväxtresurser och frågor av betydelse för att uppnå målet för politikområdet.

Regeringen ser positivt på att samtliga landsting samt Gotlands kommun har det regionala utvecklingsansvaret enligt lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar fr.o.m. den 1 januari 2019.

Statliga myndigheters medverkan i genomförandet av den regionala tillväxtpolitiken är av central betydelse

För att uppnå målet för den regionala tillväxtpolitiken är statliga myndigheters medverkan i det regionala tillväxtarbetet av central betydelse. En viktig förutsättning är att statliga myndigheter beaktar regionala förutsättningar och prioriteringar inom sina verksamhetsområden, vilket förtydligas i förordningen (2017:583) om regionalt tillväxtarbete. Att statliga myndigheter samverkar med landstingen i respektive län och Gotlands kommun skapar bättre förutsättningar för ett effektivt regionalt tillväxtarbete. Det skapar också bättre förutsättningar för ökad måluppfyllelse i myndigheternas verksamhet.

Det finns långsiktiga strategier för en hållbar regional tillväxt för ett flertal statliga myndigheter samt en stiftelse. Det är viktigt att dessa strategier tillämpas och uppdateras löpande så att myndigheterna och stiftelsen dels beaktar regionala förutsättningar och prioriteringar, dels utvecklar sin samverkan med landstingen i

respektive län samt Gotlands kommun. Regeringen bedömer att dessa strategier är viktiga för att uppnå målet för den regionala tillväxtpolitiken.

Tillväxtverket har en viktig roll i att stödja och höja kunskapen om regionalt tillväxtarbete hos statliga myndigheter som har särskilt stor betydelse för det regionala tillväxtarbetet samt i att fortsatt följa upp hur dessa myndigheter tillämpar de regionala utvecklingsstrategierna.

Hållbarhet för stärkt utvecklingskraft

Den regionala tillväxtpolitiken ska bidra till en hållbar social, ekonomisk och miljömässig utveckling.

Landstingen och Gotlands kommun har tagit fram och genomför nu regionala handlingsplaner för att integrera och stärka klimat- och miljöperspektiven i det regionala tillväxtarbetet. Bland annat dessa planer är betydelsefulla för att få ett ökat genomslag för klimat- och miljöperspektiven inom det regionala tillväxtarbetet.

Landstingen och Gotlands kommun samt Tillväxtverket bedriver ett utvecklingsarbete avseende miljödriven näringslivsutveckling i alla branscher och energifrågor. En viktig del är att främja omställningen till en cirkulär ekonomi.

Regeringen ser det som centralt att jämställdhet samt integration och mångfald används som ett medel för att uppnå hållbar regional utveckling. Insatser från aktörer med regionalt utvecklingsansvar, främst inom ramen för uppdraget för jämställd regional tillväxt, har bidragit till ökad jämställdhet och därmed målet för politikområdet och regeringens mål om jämställd regional tillväxt.

Regeringen anser att det är viktigt att regionalfondsprogrammen bidrar till de horisontella kriterierna bättre miljö, lika möjligheter och ickediskriminering samt jämställdhet.

Främja lärandet för att utveckla den regionala tillväxtpolitiken

Regeringen har genomfört ett flertal insatser för att stärka arbetet med analyser, uppföljning, utvärdering samt lärande. Det handlar bl.a. om en ökad redovisning av resultat avseende struktur- och utvecklingsprogrammen perioden 2014–2020. Det nya uppföljningssystemet för den projektverksamhet

som finansieras av anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* förväntas resultera i att uppföljningen kan stärkas och utvecklas.

Särskilda initiativ

Regeringen genomför fortsatt en satsning på socioekonomiskt eftersatta kommuner och områden med socioekonomiska utmaningar för att bidra till social sammanhållning och till målet för politikområdet.

En av regeringens prioriteringar för att uppnå målet för politikområdet är kompetensförsörjning. Landstingen och Gotlands kommun genomför kompetensförsörjningsarbete på regional nivå. Regeringen främjar arbetet på olika sätt, bl.a. finns nu gemensamma fokusområden och en finansiering för arbetet i alla län. Tillväxtverket har ett viktigt uppdrag att stödja det regionala arbetet i samverkan med andra berörda statliga myndigheter.

Tillväxtverkets uppdrag att bistå med insatser vid varsel och omställning i näringslivet har varit betydelsefullt för arbetet med stöd till berörda orter.

Ett värdefullt utvecklingsarbete har genomförts inom ramen för uppdraget om stärkt lokal attraktionskraft.

Regionalfondsprogrammen tillför mervärden i det regionala tillväxtarbetet

Insatserna inom regionalfondsprogrammen ska primärt främja strukturförändringar, regional konkurrenskraft och samarbete över nationsgränser. Insatserna finansieras av anslaget 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014–2020* samt medfinansieras i stor utsträckning av anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder*. Resultat inom regionalfondsprogrammen inkluderar därför även resultat av insatser som finansierats av anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder*.

Regeringen anser att det är positivt att ett stort antal företag fått del av satsningarna inom programmen för Investering för tillväxt och sysselsättning. Det är dock önskvärt att nå betydligt fler företag som drivs av kvinnor samt av kvinnor och män med utländsk bakgrund. Stödet till bredbandsutbyggnad har enligt regeringen bidragit till att fler företag får möjlig tillgång till snabbt bredband. Detta är en

grundförutsättning för att utveckla näringslivet. Insatserna för en koldioxidnsål ekonomi bidrar till att uppnå dels målet för politikområdet, dels målen för klimat- och energipolitiken.

Regeringen anser att det är positivt att svenska aktörer i hela landet aktivt deltar i gränsöverskridande samverkan med aktörer i andra länder för att stärka gränsöverskridande innovationsmiljöer och näringslivet samt för att skydda, använda och utveckla natur- och kulturmiljöer.

Förutom betydande utvecklingsmedel som tillförs den regionala tillväxtpolitiken är regionalfondsprogrammen också ett instrument för att samla relevanta aktörer kring en gemensam strategi i programområdena. Detta underlättar långsiktiga insatser med förutsägbarhet och stabilitet som både bygger på regionala och nationella prioriteringar. Sammanhållningspolitiken har på så vis skapat incitament att mobilisera breda grupper med gemensamma utmaningar och mot gemensamma mål. Regeringen bedömer att regionalfondsprogrammets insatser bidrar till utveckling av regionala styrkeområden och innovativa regionala miljöer som skapar förutsättningar för konkurrenskraftiga och innovativa företag och utvecklingskraft i hela landet. Dessutom bidrar programmen till viktiga insatser inom miljö- och klimatområdet. Regeringen anser att regionalfondsprogrammen genom sitt fokus på smart, hållbar och inkluderande tillväxt bidrar till målet för den regionala tillväxtpolitiken.

Förbättrad tillgång till kapital

De strukturella förutsättningarna och tillgång till kapital för utveckling av företagande, entreprenörskap och innovationer varierar över landet. Regeringen bedömer att det är viktigt att företag i alla delar av landet har goda möjligheter till finansiering.

Satsningarna på riskkapitalfonder under programperioden 2007–2013 har gett tillväxt i form av antalet anställda i berörda företag både på kort och på lång sikt.

Regeringen bedömer vidare att de selektiva regionala företagsstöden fyller en marknadskompletterande funktion i företagens kapitalförsörjning. De har enligt regeringen bidragit till en hållbar tillväxt och ökad konkurrenskraft i stödföretagen och därmed bidragit till att uppnå målet för politikområdet. Ett fortsatt arbete med

att utveckla företagsstöden avseende jämställdhet, integration och miljö, inklusive klimat är viktigt. Flera av de selektiva regionala företagsstöden ger även möjligheter att arbeta med inomregionala skillnader vilket enligt regeringen kan bidra till att utjämna inomregionala skillnader.

Regionalt transportbidrag

Det regionala transportbidraget har kompenserat berörda företag för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd. Det har även delvis stimulerat till höjd förädlingsgrad i områdets näringsliv. Stödet bedöms därmed ha bidragit till att uppnå målet för den regionala tillväxtpolitiken. Regeringen ser även positivt på att fler verksamheter inom bl.a. livsmedelssektorn kan beviljas transportbidrag.

Genom pilotsatsningen med checkar för hållbara och effektiva transporter har företagen potential att i ökad utsträckning gå över till mer hållbara och effektiva transporter.

Kommersiell service i gles- och landsbygder

Regeringen bedömer att tillgängligheten till dagligvaror och drivmedel skulle ha varit sämre utan de ekonomiska stöden till strategiska serviceställen som har finansierats inom utgiftsområdet. Regeringen bedömer vidare att det särskilda driftstödet har haft betydelse för tillgängligheten till dagligvaror, och att den negativa utveckling som noterats under många år bland dagligvarubutiker i sårbara och utsatta områden eventuellt kan vara bruten. Regeringen bedömer vidare att den samordning av insatser och aktörer som sker inom de regionala serviceprogrammen är en framgångsrik metod.

2.6 Politikens inriktning

2.6.1 Inledning och mål

Regeringen anser att målet för den regionala tillväxtpolitiken bör vara utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet, vilket framgår av avsnitt 2.4.

Samhällsutmaningarna är stora och varierar delvis mellan olika delar av landet. Klyftor inom och mellan olika regioner ökar såväl inom Sverige som inom EU. Regeringen arbetar för ett tryggare Sverige. Alla människor ska känna delaktighet, kunna påverka sin livsmiljö och forma sina liv utifrån sina förutsättningar oavsett var man bor. Möjligheterna att bo och verka i hela landet ska förbättras. Det är viktigt med goda och attraktiva livsmiljöer där kvinnor och män vill leva och utvecklas på lika villkor. Förutsättningarna för att skapa utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft varierar över landet. Den regionala tillväxtpolitiken ska möta och ta tillvara dessa olika förutsättningar.

Den regionala tillväxtpolitiken ska inriktas på att regionerna ska ges möjligheter att växa och utvecklas efter sina särskilda förutsättningar. Det gäller såväl städer och stadsregioner, tätorter och tätortsregioner av olika storlek som olika typer av landsbygder och landsbygdsregioner. Tätorter samt gles- och landsbygder drar nytta av varandra och ska ses som sammanlänkade. Ju fler regioner som är hållbara och utvecklingskraftiga, desto bättre för Sverige.

Den regionala tillväxtpolitiken ska främja en hållbar social, ekonomisk och miljömässig regional utveckling. Den hållbara utvecklingens tre dimensioner är lika betydelsefulla och ömsesidigt beroende av varandra.

Regeringens prioriteringar för att uppnå målet för den regionala tillväxtpolitiken är innovation och företagande, attraktiva miljöer och tillgänglighet, kompetensförsörjning samt internationellt samarbete. En stor bredd av insatser inom olika politikområden är centrala för att bidra till regeringens prioriteringar. Därför är regionala hänsyn och tvärssektoriell styrning av resurser av betydelse. Delar av medlen inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt kräver medfinansiering och används i samverkan med statliga myndigheter och andra aktörers resurser i syfte att främja insatser utifrån olika lokala och regionala förutsättningar.

Den regionala tillväxtpolitiken och EU:s sammanhållningspolitik är nära integrerade.

Den regionala tillväxtpolitiken ska bidra till Europa 2020-strategin, dvs. en smart och hållbar tillväxt för alla.

Som en del av den gröna skatteväxlingen avser regeringen föreslå att inkomstskatten sänks för personer boende i vissa glesbefolkade områden,

främst i Norrland och nordvästra Svealand. Regeringen kommer att återkomma med ett förslag under 2020.

Andra mål som den regionala tillväxtpolitiken ska bidra till att nå

Den regionala tillväxtpolitiken ska bidra till att nå de nationella klimatmålen och de övriga relevanta nationella miljömålen, ett stort antal av de globala målen för hållbar utveckling (Agenda 2030) samt uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män.

De högt ställda målen för den svenska klimat-, miljö- och energipolitiken kräver ett aktivt och långsiktigt arbete för en hållbar utveckling på alla politiska nivåer.

Den regionala tillväxtpolitiken ska bidra till att uppfylla målen för landsbygdspolitiken. Båda dessa politikområden har geografisk utgångspunkt där sektorssamordning och flernivåsamverkan är centralt. Den fortsatta utvecklingen av dessa politikområden ska samordnas och insatser inom båda politikområdena ska komplettera varandra. Landstingen och Gotlands kommun har viktiga roller i genomförandet av både den regionala tillväxtpolitiken och landsbygdspolitiken.

Den framtida regionala tillväxtpolitiken

Regeringens strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 innehåller regeringens prioriteringar för det regionala tillväxtarbetet och ska bidra till att uppnå målet för den regionala tillväxtpolitiken. Strategin är vägledande för inriktning och genomförande av det regionala tillväxtarbetet samt för statliga myndigheters medverkan i arbetet.

Regeringen bedömer att den regionala tillväxtpolitiken bör utvecklas för att bättre kunna möta samhällsutmaningarna och ta tillvara de möjligheter som de skapar. Växande utmaningar inom bl.a. miljö och klimat, energi, social sammanhållning, kompetensförsörjning och demografi innebär en samhällsomställning. Det ställer även krav på politikens inriktning och genomförande såväl nationellt som regionalt. Stora skillnader mellan och inom olika regioner skapar även behov av en mer regionalt och lokalt anpassad politik.

För att uppnå målet för den regionala tillväxtpolitiken är regionala hänsyn och tvärssektoriell styrning av resurser inom i princip samtliga utgifts- och politikområden av avgörande betydelse. Statliga myndigheters medverkan i det regionala tillväxtarbetet ska ses över. Ansvar och roller kan behöva förtydligas och de uppgifter som följer av det regionala utvecklingsansvaret avses därför bli föremål för översyn. Att landstingen i alla län och Gotlands kommun har det regionala utvecklingsansvaret innebär ett steg i den riktningen.

2.6.2 EU:s sammanhållningspolitik

EU:s sammanhållningspolitik främjar Europas konkurrenskraft och bidrar till att minska utvecklingskillnaderna mellan EU:s regioner. Regionalfondsprogrammen investerar i regional konkurrenskraft och ökad sysselsättning i hela Sverige.

Regeringen följer noga genomförandet av programperioden 2014–2020. Lärdomar från genomförandet tillsammans med bl.a. genomförda uppföljningar och utvärderingar kommer att ligga till grund för inriktningen av programperioden 2021–2027.

Som en del av genomförandet av Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+ och Europeiska havs- och fiskerifonden kommer regeringen att ta fram strategiska ställningstaganden. Förutom de tre aktuella fondernas inbördes relationer avser regeringen att ta ställning till hur investeringar från dessa fonder kan komplettera investeringar från närliggande fonder och program, framför allt Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling, asyl- och migrationsfonden, Horisont Europa, Digitalt Europa, InvestEU, Erasmus+, Kreativa Europa, miljöprogrammet Life och programmet för den inre marknaden.

Regeringen anser att regionalfonden under programperioden 2021–2027 ska syfta till att hålla ihop EU och Sverige samt stödja regionernas utvecklingskraft, näringslivets konkurrenskraft och sysselsättning. För Sverige är det viktigt att insatserna bidrar till ett grönt, hållbart och mer innovativt Europa. Några av de utmaningar där regionalfonden kan bidra är inom klimat- och energiområdet, forskning, innovation, konkurrenskraft i små och medelstora företag och digitalisering. De insatser som genomförs ska

vara innovativa och ha högt mervärde för EU. Stor hänsyn ska tas till olika territoriella förutsättningar, såsom de geografiskt långa avstånd som finns i stora delar av landet.

Resultatorientering och tematisk fokusering utifrån regionala behov ska fortsatt vara en viktig utgångspunkt. Ytterligare steg behöver tas i en anpassning av regelverket så att krav och kostnader för genomförandet ställs i relation till storleken på de EU-medel som tilldelas respektive land. Det är viktigt att identifiera och genomföra förenkling i alla delar av genomförandet på såväl EU-nivå som nationell nivå. Programstruktur och organisation ska stödja programmets inriktning och genomförande.

Det gränsöverskridande samarbetet ska fortsatt ges hög prioritet. De territoriella samarbetsprogrammen, Interreg, ska skapa ett genuint mervärde för EU genom att möjliggöra gemensamma utvecklingsinsatser över nationsgränserna. Programmen ska stärka den utvecklingskraft som finns i gränsregionerna. Stabila stödberättigande regler skapar förutsättningar för långsiktiga samarbetsrelationer och gemensamma satsningar med Sveriges grannländer. Det är regeringens bedömning att en viktig förutsättning för de territoriella samarbetsprogrammets möjligheter att bidra till en hållbar regional utveckling är att de är samordnade med övrigt regionalt, nationellt och europeiskt arbete. Översyn av programstruktur och inriktning bör göras i syfte att undvika överlappande geografisk indelning och inriktning. Det gäller framför allt program där samarbetet är inriktat mot samma länder och regioner. Översynen ska göras i gränsöverskridande samverkan mellan berörda länder.

Medel för att främja ytterligare insatser inom regionalfonden

Regeringen föreslår att medel tillförs inom regionalfonden som en följd av en justering av valutakursen. Förslaget möjliggör att Sverige kan dra nytta av de EU-medel som tilldelats; dvs. återflödet av medel blir högre.

2.6.3 Prioriteringar

Regeringens prioriteringar inom den regionala tillväxtpolitiken är tvärssektoriella och omfattar

politikområden där europeiska, nationella, regionala och lokala insatser och finansiella resurser samordnas och kompletterar varandra. Ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet ska beaktas inom alla prioriteringar.

Prioriteringen innovation och företagande

Regeringen vill stärka innovationsförmågan i länen för att bidra till hållbar utveckling och skapa förutsättningar för nya jobb att växa fram i hela landet. En viktig utgångspunkt för arbetet med att stärka de regionala innovationsmiljöerna och bidra till strukturförändringar är regionala utvecklingsstrategier i kombination med regionala innovationsstrategier, strategier för smart specialisering eller motsvarande. De regionala strategierna och insatserna behöver samspela med nationella och internationella strategier och insatser.

Regeringen anser att det är angeläget att underlätta för hållbar tillväxt i befintliga företag och stärka tillväxtorienterade företags utveckling, liksom att fortsatt främja entreprenörskap och en mångfald av företagare i hela landet.

En väl fungerande kapitalförsörjning är avgörande för start och utveckling av företag i alla delar av landet. Företagens behov av externt kapital ska i första hand tillgodoses av den privata marknaden, men för att säkerställa att goda affärsidéer realiserats finns det områden där det kan finnas skäl till marknadskompletterande offentliga finansieringsinsatser, exempelvis i tidiga utvecklingskedan.

De regionala företagsstöden fyller en viktig funktion i områden där marknaden inte fungerar tillfredsställande, eller som viss kompensation för kostnadsnackdelar i områden med mer permanenta nackdelar som exempelvis mycket långa avstånd. De regionala företagsstöden ska fortsatt utvecklas avseende hållbarhet. Det innebär att hänsyn tydligt ska tas till jämställdhet, integration och miljö, inklusive klimat, i hanteringen av stöden.

Vidare ska de företagsstöd som endast kan beviljas i det särskilda stödområdet utvecklas för att bättre hantera gleshetsproblematiken med permanenta nackdelar som exempelvis långa geografiska avstånd till större marknader, sämre möjligheter att ta del av riskvilligt kapital, sämre

realsäkerheter och brist på kompetent arbetskraft. Oavsett konjunkturläget påverkar dessa förhållanden företagen.

För att möta klimat-, miljö- och energiutmaningarna och samtidigt främja ett konkurrenskraftigt näringsliv krävs det förändringar i näringslivet. Den resurseffektiva, cirkulära och biobaserade ekonomin behöver utvecklas i hela landet. Näringslivets potential till omställning ska i större utsträckning tas till vara för att främja miljödriven näringslivsutveckling i alla branscher.

Klimat-, miljö-, energi- och näringslivsfrämjande insatser bedrivs inom flera politikområden. Det behövs en utvecklad samverkan mellan berörda statliga myndigheter, liksom mellan statliga myndigheter och landsting samt Gotlands kommun. Tillväxtverket har en viktig roll avseende ökad samverkan, erfarenhetsutbyte och kunskapsutveckling mellan berörda aktörer.

Det är betydelsefullt att de regionala handlingsplanerna för att integrera och stärka klimat- och miljöperspektiven i det regionala tillväxtarbetet genomförs.

Ökade utgifter för transportbidrag

Till följd av förändringar i EU:s lagstiftning om gruppundantag från statsstödsreglerna kan transportbidrag beviljas till företag för transporter av vidareförädlade produkter inom bl.a. jordbruks- och livsmedelssektorn. Ytterligare medel till transportbidraget föreslås till följd av bl.a. denna förändring.

Prioriteringen attraktiva miljöer och tillgänglighet

Transportpolitikens övergripande mål är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. Utöver det övergripande målet finns ett funktionsmål om tillgänglighet och ett hänsynsmål om säkerhet, miljö och hälsa. Dessa mål kopplar direkt till regeringens prioritering inom den regionala tillväxtpolitiken. Genom att på ett hållbart sätt förbättra tillgängligheten och därmed pendlingsmöjligheterna inom en region eller mellan regioner får man väl fungerande och sammanbundna funktionella regioner. Det är även viktigt att tillgängligheten mellan Sverige och andra länder förbättras. Förbättrad tillgänglighet bidrar bl.a. till en bättre matchning av arbetskraft samt

en bättre fungerande arbetsmarknad för såväl kvinnor som män.

Utöver staten har landstingen och Gotlands kommun en central roll i arbetet med att utveckla transportinfrastrukturen, bl.a. inom ramen för den långsiktiga transportinfrastrukturplaneringen som länsplaneupprättare och part i arbetet med den nationella planen. Se även utgiftsområde 22 Kommunikationer.

Den fysiska miljöns utformning har stor betydelse för utvecklingen av attraktiva och hållbara livs- och boendemiljöer, hållbara transporter, motverkandet av segregation samt näringslivets konkurrenskraft.

För att skapa hållbara och effektiva fysiska strukturer som stärker sambanden inom och mellan regioner krävs en utvecklad mellan-kommunal, regional och sektorsövergripande samverkan och samplanering, som utgår ifrån ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbara perspektiv. Regeringen ser positivt på att landsting och Gotlands kommun i sitt arbete även uppmärksammar frågor som rör fysisk planering och boende.

Regeringen avser att förändra det investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande som infördes 2016 så att det blir effektivare och mer ändamålsenligt för byggande av hyresrätter i hela landet. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2020. Stödet tillförs även ytterligare medel. Ett särskilt investeringsstöd för bostäder för äldre ska alltjämt finnas kvar. Se även utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik.

Strategin För ett hållbart digitaliserat Sverige – en digitaliseringsstrategi belyser bl.a. vikten av ett förstärkt lokalt och regionalt engagemang i digitaliseringsfrågor (N2017/03643/D). De regionala digitaliseringskoordinatorerna ska bidra till samordning och samverkan för att främja och tillvarata digitaliseringen i det regionala tillväxtarbetet. Det är särskilt viktigt att stödja näringslivets digitalisering i hela landet.

En väl fungerande digital infrastruktur bidrar till bättre villkor för att människor ska kunna bo, leva och verka i hela landet. Tillgång till snabbt och säkert bredband är en förutsättning för att kunna använda sig av digitaliseringens möjligheter och öka den digitala delaktigheten i samhället. Det finns behov av att även fortsatt kunna ge stöd till bredbandsutbyggnad i områden där förutsättningar för kommersiell utbyggnad

saknas. Ytterligare medel avsätts för att underlätta och öka tempot i bredbandsutbyggnaden. De regionala bredbandskoordinatorerna är viktiga i detta arbete. Se även utgiftsområde 22 Kommunikationer.

Regeringen anser att tillgänglighet till kommersiell och offentlig service är en av förutsättningarna för utvecklingskraft i alla delar av landet.

Regeringen anser att kultur, kulturarv, naturmiljöer och fritidsaktiviteter är viktiga för utvecklingskraft och attraktivitet samt att de ska vara tillgängliga i alla delar av landet. Kultur, kulturarv och attraktiva miljöer är även viktigt för den svenska besöksnäringen. Det är angeläget att de möjligheter som samspel med bl.a. kultursamverkansmodellen och kulturmiljöarbetet erbjuder tas tillvara.

Särskilt driftsstöd i sårbara och utsatta områden

För att främja den lokala utvecklingen föreslår regeringen medel till ett fortsatt särskilt driftsstöd till dagligvarubutiker i glesbygd för att närheten till kommersiell service ska kunna bibehållas.

Prioriteringen kompetensförsörjning

Tillgång till arbetskraft med relevant kompetens är en förutsättning för utvecklingskraft, liksom för utvecklingen av näringsliv och offentlig verksamhet i hela landet. Regeringen prioriterar fortsatta insatser inom ramen för det s.k. kunskapslyftet bl.a. för att stärka kompetensförsörjningen.

Regeringen följer bl.a. Tillväxtverkets uppdrag att stödja de regionalt utvecklingsansvariga aktörernas arbete inom kompetensförsörjningsområdet 2018–2020 (N2017/07839/RTS) med fokus på att landsting och Gotlands kommun ges goda och likvärdiga förutsättningar att vidareutveckla kompetensförsörjningsarbetet på regional nivå.

Prioriteringen internationellt samarbete

Regeringen anser att det krävs utvecklade internationella nätverk, samarbete och omvärldsbevakning för att regionalt kunna ta till vara globaliseringens och digitaliseringens möjligheter och möta olika samhällsutmaningar.

Internationellt samarbete ska både komplettera och bidra till att uppfylla ovan nämnda prioriteringar för den regionala tillväxtpolitiken.

Det nordiska samarbetet är en strategisk plattform för konkreta insatser för att möta samhällsutmaningarna.

EU:s strategi för Östersjöregionen utgör en viktig utgångspunkt för ett fördjupat samarbete i närområdet.

2.6.4 Utvecklad sektorssamordning, flernivåsamverkan och resultatfokus

I genomförandet av europeiska, nationella och regionala strategier, program och insatser är det viktigt att utveckla styrning och arbetssätt på ett sätt som förbättrar sektorssamordning och flernivåsamverkan. Genom detta når såväl den regionala tillväxtpolitiken som politikområden med särskilt stor betydelse för den regionala tillväxtpolitiken en bättre måluppfyllelse med befintliga resurser. Genom sektorssamordning kan synergieffekter mellan olika finansiella resurser och andra insatser uppnås. Genom flernivåsamverkan kan dessutom insatserna i större utsträckning anpassas utifrån olika regionala förutsättningar.

Det är viktigt att staten förbättrar sektorsamordningen mellan politikområden. Bland annat är tvärsektorieell styrning av resurser inom i princip samtliga politik- och utgiftsområden av avgörande betydelse för att nå målet för den regionala tillväxtpolitiken. Även koordineringen av insatser som bedrivs av statliga myndigheter är viktig.

Statens styrning och arbetssätt måste också utvecklas för att förbättra flernivåsamverkan mellan aktörer på internationell, nationell, regional och lokal nivå, bl.a. statliga myndigheter, inklusive länsstyrelserna, näringsliv och landsting och Gotlands kommun. Det innebär bl.a. att åtgärder inom olika politik- och utgiftsområden på nationell nivå behöver ta hänsyn till lokala och regionala förutsättningar och prioriteringar.

Insatser inom politikområdet bör bidra till att stärka de län som har de största utmaningarna.

Regeringen anser att det finns behov av att fortsätta arbetet med att utveckla vissa av de statliga myndigheternas medverkan i det regionala tillväxtarbetet. Det är enligt förordningen (2017:583) om regionalt tillväxtarbete centralt att

statliga myndigheter inom sina verksamhetsområden verkar för att uppnå målet för den regionala tillväxtpolitiken. När det är lämpligt ska myndigheterna i sin verksamhet i så stor utsträckning som möjligt ta hänsyn till regionala förutsättningar. Regeringen anser att det är viktigt att de strategier som finns för myndigheters medverkan i det regionala tillväxtarbetet genomförs.

Kontinuerliga dialoger är viktiga för att få ett effektivt genomförande av den regionala tillväxtpolitiken. Forum för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 samt mål- och resultatdialoger mellan Regeringskansliet (Näringsdepartementet) och landstingen och Gotlands kommun är av fortsatt stor betydelse.

Regeringens inriktning är ett mer kunskapsbaserat och resultatutvecklat genomförande för att nå målet för den regionala tillväxtpolitiken.

Roller och ansvarsfördelning i det regionala tillväxtarbetet ska vara tydliga. Regeringens inriktning för den regionala tillväxtpolitiken är ett starkt regionalt inflytande och ansvar för frågor av betydelse för det regionala tillväxtarbetet.

Regeringen avser att under mandatperioden fortsätta arbetet med att stärka den statliga närvaron i hela landet för att bl.a. bidra till jobb och en hållbar regional utveckling. Se även utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.

För att främja den regionala utvecklingen är det viktigt att staten bistår med insatser som stärker orter och regioner som berörs av varsel och omställning i näringslivet.

2.7 Budgetförslag

2.7.1 1:1 Regionala tillväxtåtgärder

Tabell 2.27 Anslagsutveckling 1:1 Regionala tillväxtåtgärder

Tusental kronor

2018	Utfall	1 978 714	Anslags-sparande	156 153
2019	Anslag	1 674 637 ¹	Utgifts-prognos	1 678 313
2020	Förslag	1 690 637		
2021	Beräknat	1 689 337		
2022	Beräknat	1 640 837		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas till utgifter för statsbidrag till projektverksamhet (inklusive riskkapitalfonder, lånefonder och garantifonder), regionala företagsstöd, ersättning för vissa kreditförluster samt stöd till kommersiell service. Vidare får anslaget användas för viss administration, uppföljning och utvärdering samt viss central utvecklingsverksamhet.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2020 för anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 375 000 000 kronor 2021–2027.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används framför allt till olika regionala företagsstöd, projektverksamhet och medfinansiering av olika EU-program. Övervägande delen av de stöd som beslutas inom ramen för anslaget är antingen fleråriga samverkansprojekt med många olika offentliga och privata aktörer eller fleråriga företagsinvesteringar. Medlen betalas ut när kostnader har uppstått. De aktörer som kan fatta beslut om framtida åtaganden mot anslaget har därför små möjligheter att påverka stödets utbetalningstakt. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2020 för anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 375 000 000 kronor 2021–2027.

Tabell 2.28 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder

Tusental kronor

	Utfall 2018	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023–2027
Ingående åtaganden	2 405 671	3 357 280	2 703 623			
Nya åtaganden	2 854 061	972 871	2 210 346			
Infriade åtaganden	-1 902 452	-1 626 528	-1 538 969	-1 192 560	-1 134 500	-1 047 940
Utestående åtaganden	3 357 280	2 703 623	3 375 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	5 950 000	3 450 000	3 375 000			

Regeringens överväganden

Anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* föreslås öka med 17 miljoner kronor 2020 samt beräknas öka med 8,5 miljoner kronor 2021 och minska med 40 miljoner kronor 2022. Medlen ska användas till att medfinansiera riskkapitalsatsningen fond-i-fond.

Anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* föreslås öka med 34 miljoner kronor 2020. Medlen ska användas till insatser för hållbar regional tillväxt och näringslivsutveckling i Gotlands län.

Anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* föreslås öka med 35 miljoner kronor 2020. För 2021–2022 beräknas anslaget öka med 35 miljoner kronor per år. Medlen ska användas till särskilt driftstöd i sårbara och utsatta områden.

Tabell 2.29 Härlledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:1 Regionala tillväxtåtgärder

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	1 674 637	1 674 637	1 674 637
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	16 000	14 700	-33 800
Varav BP20	86 000	43 500	-5 000
Varav			
Justering riskkapitalsatsning fond-i-fond	17 000	8 500	-40 000
Särskilt driftstöd i sårbara och utsatta områden	35 000	35 000	35 000
Hållbara Gotland	34 000		
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 690 637	1 689 337	1 640 837

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 1 690 637 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 1 689 337 000 kronor respektive 1 640 837 000 kronor.

2.7.2 1:2 Transportbidrag

Tabell 2.30 Anslagsutveckling 1:2 Transportbidrag

Tusental kronor

2018	Utfall	427 525	Anslags-sparande	-11 507
2019	Anslag	471 864 ¹	Utgifts-prognos	472 382
2020	Förslag	454 864		
2021	Beräknat	400 864		
2022	Beräknat	400 864		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas till utgifter för statsbidrag till regionalt transportbidrag och avser kompensation till företag i de fyra nordligaste länen för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd för varor och stimulerar till höjd förädlingsgrad i områdets näringsliv.

Regeringens överväganden

Till följd av förändringar i EU:s lagstiftning om gruppundantag från statsstödsreglerna kan transportbidrag beviljas till företag för transporter av vidareförädlade produkter inom bl.a. jordbruks- och livsmedelssektorn. Med ett oförändrat regelverk i övrigt och en förväntad hög efterfrågan på godstransporter innebär detta ett ökat behov av medel under 2020.

Tabell 2.31 Härlledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:2 Transportbidrag

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	400 864	400 864	400 864
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	54 000		
Varav BP20	54 000		
Varav			
Ökade utgifter för transportbidraget	54 000		
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	454 864	400 864	400 864

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 454 864 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Transportbidrag* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 400 864 000 kronor respektive 400 864 000 kronor.

2.7.3 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020

Tabell 2.32 Anslagsutveckling 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020

Tusental kronor

År	Utfall	Utveckling	Anslags- sparande	Utgifter- prognos
2018	Utfall	1 170 199	250 825	
2019	Anslag	1 421 024 ¹		1 480 735
2020	Förslag	1 527 024		
2021	Beräknat	1 592 524		
2022	Beräknat	1 479 024		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utbetalningar av medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden för programperioden 2014–2020.

Kompletterande information

Den valutakurs som fastställts i förordningen (1999:710) om valutakurs vid stöd från Europeiska struktur- och investeringsfonderna, och som används vid omräkning av de finansiella ramarna för strukturfonderna, måste fortlöpande analyseras och bör vid behov revideras för att skillnaden mot den verkliga kursen inte ska bli för stor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2020 för anslaget 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 700 000 000 kronor 2021–2023.

Skälen för regeringens förslag: Verksamheten inom regionalfondsprogrammen omfattar bl.a. fleråriga projekt som medför utgifter för kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2020 för anslaget 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 700 000 000 kronor 2021–2023.

Tabell 2.33 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020

Tusental kronor

	Utfall 2018	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023
Ingående åtaganden	4 078 289	3 692 665	3 456 289			
Nya åtaganden	784 575	1 163 624	693 711			
Infriade åtaganden	-1 170 199	-1 400 000	-1 450 000	-1 001 837	-1 228 163	-470 000
Utestående åtaganden	3 692 665	3 456 289	2 700 000			
Erhållet/förslaget bemyndigande	3 800 000	3 750 000	2 700 000			

Regeringens överväganden

Innevarande år beräknas utgifterna uppgå till ca 1 481 000 000 kronor. Detta är ca 60 000 000 kronor högre än den beslutade budgeten för 2019. Detta förklaras främst av en högre takt i utbetalningarna inom regionalfondsprogrammen än förväntat.

Medlen från regionala utvecklingsfonden inom målet Investering för tillväxt och sysselsättning uppgår till ca 934 750 000 euro för programperioden som helhet, inklusive medel för lokalt ledd utveckling.

Vid beräkning av de finansiella ramarna för programperioden 2014–2020 ska den valutakurs tillämpas som anges i förordningen (1999:710) om valutakurs vid stöd från Europeiska struktur- och investeringsfonderna. Regeringen har genom en ändring av förordningen som trädde i kraft den 1 augusti 2019 justerat den berörda kursen från 8 kronor och 39 öre per euro till 9 kronor och 30 öre per euro. Detta medför att ytterligare EU-medel om totalt ca 851 000 000 kronor för programperioden görs tillgängliga inom regionalfondsprogrammen. I enlighet med vad som har aviserats i 2019 års ekonomiska vårproposition innebär det utgiftsökningar under anslaget (prop. 2018/19:99, bet. 2018/19:FiU21, rskr. 2018/19:288). Ramen för regionala utvecklingsfonden beräknas efter valutakursjusteringen till totalt 8 693 000 000 kronor, inklusive medel för lokalt ledd utveckling.

På anslaget har även beräknats medel för programperioden 2021–2027, med 150 000 000 kronor 2021 och 600 000 000 kronor 2022.

Tabell 2.34 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	1 421 024	1 421 024	1 421 024
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	111 500	178 000	63 334
Varav BP20	51 500	-167 000	-281 666
Varav			
Ny programperiod 2021–2027		150 000	600 000
Omfördelning inom anslaget över tid	51 500	-317 000	-881 666
Överföring till/från andra anslag	-5 500	-6 500	-5 334
Varav BP20	-5 500	-6 500	
Varav			
Lokalt ledd utveckling från U019 till U023	-5 500	-6 500	
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 527 024	1 592 524	1 479 024

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 1 527 024 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 1 592 524 000 kronor respektive 1 479 024 000 kronor.